

เรื่องสั้นสำนวนไทย

รวมเรื่องสั้นชนะการประกวดของสถาบันภาษาไทย

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย
เรื่องสันสำนวนไทย เล่ม ๑

รวมเรื่องสันชนะการประกวดของสถาบันภาษาไทย

สถาบันภาษาไทย
กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย อันดับที่ ๓
สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ

ลิขสิทธิ์ของกรมวิชาการ ๒๕๓๘

ISBN 974-26-7811-1

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว พ.ศ. ๒๕๓๘

คำนำ

หนังสือ **เรื่องสั้นสำนวนไทย** เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นชนะการประกวดของสถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ เป็นหนังสือชุดความรู้ภาษาไทย กรมวิชาการ เป็นหนังสือชุดความรู้ภาษาไทยอีกเล่มหนึ่งซึ่งสถาบันภาษาไทยได้พิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่งานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น ซึ่งเป็นผลงานของการใช้ภาษาเชิงสร้างสรรค์ประเภทหนึ่ง

สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ ได้จัดประกวดเรื่องสั้นขึ้น โดยคัดเลือกภาชิตสำนวนไทย ๑๕ หัวข้อมาตั้งเป็นหัวข้อเรื่อง และกระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศเรื่องการประกวดเรื่องสั้นเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๗ เชิญชวนประชาชนให้ส่งเรื่องสั้นซึ่งเขียนสะท้อนความหมายของภาชิตสำนวนไทยดังกล่าว เข้าประกวด คณะกรรมการพิจารณาตัดสินเรื่องสั้น ซึ่งมีศาสตราจารย์ ดร.กุสุมา รักษ์มณี เป็นประธาน ได้พิจารณาคัดเลือกเรื่องสั้นที่สามารถสะท้อนความหมายของภาชิตสำนวนไทยได้ดี เสนอแนวคิดสร้างสรรค์ ใช้ภาษาสละสลวย และมีรูปแบบของการเขียนเรื่องสั้นที่ดี ซึ่งสมควรได้รับรางวัล รวม ๘ เรื่อง และคณะกรรมการได้ตัดสินให้รางวัลดีเด่น ๓ เรื่อง และให้รางวัลชมเชย ๕ เรื่อง

กรมวิชาการได้พิจารณาเห็นว่า เรื่องสั้นที่ชนะการประกวดทั้ง ๘ เรื่องสมควรที่จะนำไปเผยแพร่ให้ได้อ่านทั่วกัน เพราะ

นอกจากผู้อ่านจะได้รับประโยชน์จากการรู้จักภาษาชีวิตสำนวนไทย
รู้ความหมาย และได้แนวความคิดสร้างสรรค์นำไปเป็นประโยชน์
ในการดำเนินชีวิตแล้ว ยังเป็นการยกย่องผู้สร้างสรรค์วรรณกรรม
เรื่องสั้นโดยการเผยแพร่ผลงานให้เป็นที่ปรากฏ พร้อมกับได้นำ
ประวัติของผู้แต่งเรื่องสั้นแต่ละเรื่องลงตีพิมพ์ด้วย

การพิมพ์เผยแพร่หนังสือชุดความรู้ภาษาไทย รวมเรื่องสั้น
ชนะการประกวดของสถาบันภาษาไทย เรื่องสั้นสำนวนไทย ครั้งนี้
กรมวิชาการได้จัดส่งไปให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศเพื่อให้
นำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย และยังสามารถส่งไป
ให้ห้องสมุดของสถานศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ด้วย

กรมวิชาการขอขอบคุณคณะกรรมการพิจารณาตัดสิน
เรื่องสั้นที่ได้กรุณาอุทิศเวลาดำเนินการพิจารณาตัดสินจนงานลุล่วง
ไปเป็นอย่างดี รวมทั้งขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการประกวดและ
การจัดพิมพ์หนังสือรวมเรื่องสั้นไว้ ณ โอกาสนี้

นางฯ อ. ญา

(นางกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา)

อธิบดีกรมวิชาการ

๒๐ มีนาคม ๒๕๓๘

สารบัญ

เรื่องที่	หน้า
๑. งานศพ ดรุณี เดชานุสรณ์	๑
๒. นำนาน้ำใจ เปลาว คุณนยศยัิง	๑๓
๓. อวดฉลาดเป็นสมบัติของคนโง่ อวดโก้เป็นสมบัติของคนจน ถวัลย์ มาตรฐาน	๒๕
๔. กว่าตัวจะสุกงาก็ไหม้ ถวัลย์ มาตรฐาน	๓๕
๕. ตั้งดวงแก้ว สลิล ศิริมงคล	๔๕
๖. เพิ่งคิดได้ สาลี วรรณยางกูร	๕๙
๗. แม่ของครูแก้ว นิตยา จรูญผลรุตติ	๗๑
๘. โรงเรียนตายแล้ว ถวัลย์ มาตรฐาน	๘๑

ดร.ณิ เดชานุสรณ์

- เกิด** ๖ ธันวาคม ๒๕๐๐
- การศึกษา**
- จบระดับประถมศึกษาที่ โรงเรียนบ้านลำภูรา อ.ห้วยยอด จ.ตรัง
 - จบระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา อ.เมือง จ.ตรัง
 - จบ ป.กศ.สูง ที่วิทยาลัยครูยะลา และ ค.บ. ที่วิทยาลัยครู นครศรีธรรมราช
 - ปัจจุบันศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้ จ.สงขลา
- การทำงาน**
- เข้ารับราชการที่โรงเรียนบ้านคลองมวน สปก.รักษา จ.ตรัง จนถึงปัจจุบัน
- ผลงาน**
- มีผลงานด้านการแต่งคำประพันธ์ และเรื่องสั้น ตีพิมพ์ใน วารสารและนิตยสารหลายฉบับ เช่นในวารสารฟ้าเมืองไทย นิตยสารสาวสวย เดือนแพญ และ รวมเรื่องสั้นช่อการะเกด
 - เรื่องสั้นชื่อ งานศพ ได้รับรางวัลดีเด่น จากสถาบันภาษาไทย หัวข้อเรื่อง ตำนานพริกละลายแม่น้ำ

งานศพ

ดร.ณิ เดชานุสรณ์

ชีวิตหมา ๆ อย่างพวกเราก็อึดหมีพื้มันกันอีกครั้ง โน่นแน่ะ ศพใหม่ถูกหามาสู่ประตู่วัด หมาวัดชะเง้อมอง แล้วรีบหาที่นอน หมอบ ก่อนที่จะถูกไล่ตะเพิด พวกเราไม่กล้าไปเกะกะขวางทาง เดินรอกครับ

การห้ามศพทุกศพแต่ก็สนุก เขาผลัดกันเข้าไปหาจนกว่า
ศพจะถึงสถานที่วางศพซึ่งทางวัดจัดไว้ พอเหยียบย่างเข้าเขตซุ้ม
ประตูวัด หมาวัดทั้งหลายพร้อมใจกันหมอบแนบหูชิดพื้น เสียง
ประทัดร่ำสนั่นวัด ติดตามด้วยเสียงกลองยาวระดมตีต้อนรับ
แสดงว่าเจ้าภาพงานศพนี้ฐานะดี ผมสงสารหมาแม่ลูกอ่อน
มันเตรียมพร้อมอพยพลูก ๆ ออกจากโรงเลี้ยง เต้านมยานโงะงะ
เต่งตึงด้วยน้ำนม ลูกหมาคาบนมแม่ไม่ยอมปล่อย กว่าจะลุกขึ้น
ทรงตัวได้นำเวหนานัก แม่หมาเดินอ้วยอ้ายเข้าไปซุกอยู่ใต้ชายคาที่
เขาสร้างเพิงไว้หลบฝน ผมอยากเข้าไปช่วยดูแลลูก ๆ ของผม แต่
เจ้าหล่อน ไม่ยอมให้เข้าใกล้หรอกครับ หวงลูก รักลูก โส่ผม
กลัวผมจะเข้าไปรบกวนลูก ผมก็ได้แต่ดูแลระวังอย่าให้หมาเถร
เข้าไปรังแก ผมเห็นเขาว่างโรงศพเรียบร้อยแล้วก็เข้าไปเลียเบเคียง
แถวรั้วกันโรงเลี้ยง

ผมเกิดมาเป็นหมารูปหล่อ ขนฟูสีน้ำตาลอ่อนเหลือบทอง
ลุงเข้มหัดให้ผมไหว้ หมอบไหว้ ผมจึงเป็นหมาที่มีมรรยาทดี น่ารัก
รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน ผมโชคดีที่ได้ลุงเข้มอบรมสั่งสอน ผมเป็น
หมามีเจ้าของที่ดีเยี่ยม ลุงเข้มทำหน้าที่เป็นกรรมการวัด ช่วย
เจ้าอาวาสพัฒนาวัด ผมชะเง้อมองลอดลวดลายโปร่งของรั้ว เห็น
ลุงเข้มกำลังให้คำปรึกษาแก่เจ้าภาพ เด็กชายชุดดำนั่งสงบนิ่งอยู่
ข้างรูปถ่ายผู้ตาย เงยหน้าสบตาผมพอดี ผมกระดิกหางกระดิกหู
ยกขาหน้าก๊วกขาแทนมือ เด็กชายยิ้มชอบใจเดินมาหาผม

“มามะ หมาใครครับ น่ารักจังเลย ขอจับมือหน่อยนะ”

ผมรีบโผล่เข้าไปหาทันที จนเด็กน้อยเซเสียหลังร้องไห้อีก ลุง
เข้มนหันมาเห็นพอดีจึงเอะอะดูผมเสียหลง

“ไอ้ฟู เตี้ยเหอะ ไป...ออกไป คนเขาจะปรึกษาหารือกัน
ไม่ใช่เรื่องของหมา ยุ่งจริง ๆ หมาตัวนี้” ลุงเข้มนหันไปอย่างนั้นเอง
ผมหยอกเด็กน้อยด้วยการซุกหัวเบียดเข้าไปได้รักแร้ เลียแก้ม
แผ่ลิ้นอย่างประจบ ได้ผลเด็กน้อยหัวเราะชอบใจ ดึงผมเข้าไปกอด

“อย่าโล้มันเลยครับ มันเป็นมิตรแล้วละ เจ้าฟูหน้าเหมือนลิง
หมาคล้ายลิงก็มีด้วยเหอเนี่ย” เด็กน้อยยิ้มน่ารัก ลูบหัวผมเบา ๆ

ผมมีความสุขที่ทำให้เด็กกำพร้าแม่คล้ายเศร้าโศกลงได้บ้าง
เราหยอกล้อกัน กิ้งก้านไปตามความยาวของเสื้อแล้วกิ้งกลับมา สนุก
ผมคิดถึงลูก เด็กน้อยซบหน้าแนบหัวผมราวกับผมเป็นหมอน
ของเขา ลุงเข้มนคงหมดหน้าที่แล้วจึงเดินหายเข้าไปในโรงธรรม
ผมได้ยินเสียงถกเถียงกันของเจ้าภาพ

“งานศพระดับแม่ทองดีจะเลี้ยงแค่หัวสองตัว มันน้อยไป
ชาวบ้านนินทาแย่ จันไม่ยอมหรือหอกพี่ ฐานะแม่เราก็ไม่ใช่ไม่มีอะไร
เอาเสียเลย” จันท์เจ้าได้แย้งกับหลวงภูมิ

“โธ่เอ๊ย...จะตำน้ำพริกละลายแม่น้ำทำไม เราจัดงานศพ
ตามประเพณี ไม่ใช่จัดงานศพเพื่อค้ากำไรนะ” หลวงภูมิตอบ

“พี่พูดอย่างนี้หมายความว่ายังไงคะ แคล้งทุนให้มากกว่า
เดิมนิดหน่อยหาว่าคำกำไร ขึ้นทะเลาะกันตั้งแต่วันแรกแม่นอน
ตายตาไม่หลับหอรกนะคะ ฉันว่าเราควรเลี้ยงให้ใหญ่โตไปเลย
ลูกสิบคนแม่ยังเลี้ยงรอด พอหมดลม ลูกสิบคนหมดปัญญาจัดงาน
ศพ” น้องสาวประชดเสียงเครียด

“แต่เรามีกันแค่สี่คนเองไม่ถึงสิบ เจ้าป้อมก็ยังเด็กนัก ดูลิ
ยังเล่นกะหมาอยู่โน่น ถ้ามีเงินเหลือจะได้ฝากให้เป็นทุนการศึกษา
เราสองคนมีครบครัน มีงานการทำแล้ว สงสารน้อง ๆ เกอะจันทร์
พี่ตั้งใจจะบวชให้แม่สักพรรษา ทรัพย์สินที่เหลือก็จะแบ่งเท่ากัน
หมดตามที่แม่สั่งไว้” พี่ชายเพียรเตือนสติน้องสาวแต่ไม่เป็นผล

“พี่นะบวชมาครั้งหนึ่งแล้วจะบวชทำไมอีกตั้งพรรษา”

“พี่รู้จักพอยังไงละจันทร์ พี่ต้องการความสงบสุขจริง ๆ”

ผมฟังถึงตรงนี้ก็只得แต่เศร้าใจแทนคุณจันทร์เจ้า ที่จริงผม
เป็นหมาไม่น่าจะวิตกกังวลด้วย แต่ผมเป็นหมาไกล้วัดจึงรู้แจ้ง
เห็นจริงในลักษณะของการจัดงานเลี้ยงใหญ่เกินตัว คุณจันทร์เจ้า
กำลังหลงตัวเอง หลงปัจจุบัน หลงฐานะจนลืมนึกไปว่ากว่าจะมีกิน
มีใช้ คนตายต้องฝ่าฟันอุปสรรค ต้องกลักริ้น อดอดอมประหยัด
สร้างมรดกให้คนรุ่นลูกรุ่นหลาน ต้องใช้เวลานานปีจึงจะสร้างได้
คุณจันทร์เจ้าคิดถึงแต่หน้าตาในปัจจุบัน มิได้คิดถึงอดีตเลย
เออ...เวรกรรม

ผมถอนใจเสียงดังไปหน่อย จนหลวงภูมิเหลียวมามอง ส่วน
คุณจันทร์เจ้าไม่มีที่ท่าว่าจะฟังความเห็นใด ๆ พุดวางแผนต่อไปว่า

“ฉันสั่งหมูหกตัวเรียบร้อยแล้ว บวกกับวัวสามตัวนะพี่ มี
ฉาหนังทุกคืน คืนข้างานให้มหรสพเริ่มแสดงได้เลยทุกประเภท
แม่จะได้ดีใจว่าลูก ๆ จัดงานใหญ่ได้ วิญญาณคงได้ชมหนังตะลุง
มโนราห์ กาหลอ หนังฉาย งานอื่น ๆ จัดแค่หนังฉายก็ใหญ่คับบ้าน
งานศพแม่เราจัดให้ใหญ่กว่างานใคร ๆ ที่ผ่านมา งานข้างนะพี่
นี่นะงานข้าง”

“พี่ออกความเห็นไปก็แค่นั้น เมื่อน้องตั้งใจอย่างไรก็ตามใจ
เถิด แต่อย่าเสียใจก็แล้วกัน” หลวงภูมิตัดบท

งานศพคนแน่นขนัดทุกคืน อาหารเลี้ยงไม้อั้นจนต้องเพิ่ม
หมู ไก่ และวัว หมาวัดเผ่าถึงเศษอาหารกินกันจนท้องบอง แต่
ละตัวกินอ้อมจนกินต่อไม่ไหว ไม่มีใครไล่พวกเราเลยครับ เสียง
เรียกดังลั่น

“จู้ด ๆ ๆ จู้ด...มากินซะ พวกแกกินให้อิ่มนะโว้ย”

ชาวบ้านแผนกล้างจานเศษอาหารใส่กะละมังแล้วเรียกฝูง
หมาวัด พวกเรากินได้แค่อ้อมท้องก็เดินกลับที่ซุกหัวนอน สร้าง
ความไม่พอใจให้กับแผนกล้างจาน

“โอ้หมาพวกนี้ มันดัดจริต เรียกให้กินก็ทำแสร้งไม่กิน เตียว
เหอะพอหมดงานก็อดต่อหรือกะวะ”

โถ...พวกเราเป็นหมากี่จริงนะครับ เราอ้อมแล้วก็รู้จักพอ ไม่ใช่
หมาเห็นแก่ตัวประเภทกินเท่าไรก็ไม่พอนี้ครับ ผมเห็นคนบางคน
ที่มาช่วยงานชนแกงกลับบ้าน แอบซ่อนหมูสด ไก่สด ส่งไปให้
คนที่บ้าน คุณจันทร์เจ้าเธอยุ่งกับการต้อนรับแขกจึงไม่รู้ไม่เห็น
กระบวนการส่งต่อเป็นลูกโซ่ แบบนี้เห็นแก่ตัวชัด ๆ ผมกลัว
ประนามว่าเห็นแก่ตัวเพราะช่วยงานแค่คนเดียวแต่ขโมยอาหาร
ไปเลี้ยงคนที่บ้านอีกหลายคน ไม่ถูกต้องที่ทำแบบนี้ หมาวัดไม่มี
ลักษณะนี้ครับ กินแค่อ้อมคือนิสัยของพวกเรา

หลวงภูมิเดินสำรวจรอบ ๆ บริเวณจัดโรงเลี้ยงด้วยอาการ
เงิบขริม เหล่าฝูงหมาวัดหมอบสงบนิ่ง

“แหม...งานนี้หมาแมวได้อ้อม บางงานชี้ครอบพรก หมาแมว
ไม่ได้พลอยหรอก” พวกช่างงานชมเชย หากแต่หลวงภูมิอมยิ้ม
แล้วเดินเลี้ยวไปอย่างสงบ

ศพคุณแม่ทองดีจะตื่นฟื้นขึ้นมาชมความยิ่งใหญ่มหกรรม
งานศพของตนเองก็หมดสิทธิ์ ชีวิตไม่ใช่แสงเทียนที่ดับแล้วจุดใหม่
ได้อีก ผมรู้สึกมีเสียงรบกวนที่หู แว่ว ๆ เหมือนเสียงหวีด ๆ ทวีว ๆ
สัญญาณญาณของหมาจะต้องหอนขานตอบเสียงนั้น ไกลรุ่งของวัน
เผาเหล่าหมาวัดจึงหอนโหยหวนพร้อมกัน แหงนหน้าไปหาลานเผา
ศพ ซึ่งเป็นทุ่งหญ้าโล่ง ป่าช้าหลังวัด ต้นไทร ต้นยาง เสียดยอด
ปะทะแรงลมไหวสะบัดเกิดเสียงหวู...หวู...นั่นเอง พวกหมาวัดไม่

ได้เจอผีหรือครับหอนไปตามธรรมชาติ แต่พอรุ่งแสงอาทิตย์
สาดส่องกระจ่างฟ้า ผมได้ยินชาวบ้านวิพากษ์วิจารณ์ราวกับตนเอง
เป็นหมาเสียเอง

“โอ๊ย! เจ้าประคุณเอ๊ย มันนัดกันหอน วิญญาณผีออกเที่ยว
นะซี เขาว่าหัวค่ำเมืองผี กลางวันเมืองมนุษย์ พอใกล้รุ่งผีสาง
มันกลับหลุม หมามันเห็นมันก็หอนนะซี มันหูไวตาไวมันเท่าไล่ผี
ก็มีนะ ฉันว่าวิญญาณแม่ทองดีคงวนเวียนมาตุร่างของตนเองหรือ
ไม่ก็คงห่วงเจ้าป้อมลูกคนสุดท้ายที่เพิ่งมีตอนอายุมาก เจ้าป้อม
มันเล่นกับไอ้ฟุหล่าลงเข้มทุกวัน วิญญาณแม่ทองดีคงมาสิงสู่ไอ้ฟุก็
เป็นไปได้นะ”

“น่าคิดนะ น่าคิด เจ้าป้อมยังเล็ก แม่ทองดีก็คงห่วงมาก
เลยใช้ไอ้ฟุเป็นสื่อวิญญาณ จันไอ้ฟุก็เป็นหมาผีสิง หมาตัวนี้หวง
สมบัติเดิมแน่ ๆ มันป้วนเปี้ยนใกล้ๆ โต๊ะเก็บเงินซะด้วย ตายแล้ว
ก็ไปเกิดเกาะแม่ทองดี งานศพนะ ลูกสาวคนโตจัดให้สมเกียรติ
สมศักดิ์ศรี ตายทั้งที่ไม่เลี้ยงคน ไม่เลี้ยงหมา ก็เสียชื่อ”

โถ! มนุษย์หนอมมนุษย์ทำไมจึงเป็นเช่นนี้ได้ มิน่าเล่าคุณ
จันท์เจ้าจึงหลงลมปาก ดำน้ำพริกละลายแม่น้ำ สนองความต้องการ
ของคนประเภทนี้ ยอมทุ่มเงินอย่างฟุ่มเฟือยเพียงเพื่อไม่ให้
เสียหน้า ไม่ให้เสียชื่อ คุณจันท์เจ้ามีเงินลงทุนยอมไม่รู้สึกระทบ
กระเทือนอะไรมากนักเพราะเงินนั้นก็ไม่ใช่เงินจากหยาดเหงื่อ

ตนเอง แต่เป็นเงินของแม่ที่ฝากไว้ก่อนตาย คุณจันทร์เจ้าฉลาด
ปราดเปรียวเปรี้ยวนัก แต่กลับขาดเฉลียว ขาดสติยังคิดต่างจาก
หลวงภูมิราวกับไม่ใช่พี่น้องท้องเดียวกัน ส่วนคุณปานบุตรคนที่
สามนั้นหลงลืมภรรยาเกิด ปักหลักอยู่กรุงเทพฯ มาร่วมงานศพ
วันเผาพร้อมกับเพื่อน ๆ หนึ่งตุ๋นไฟ ไม่ได้รับผิดชอบงานมากไปกว่า
โอ้อวดเพื่อนกับแขก

ในที่สุดเมื่อถึงฤกษ์เผา งานเลี้ยงสิ้นสุดลง จะขาดทุนหรือ
กำไรผมจะเล่าต่อหน้าครับ เหตุการณ์มักจบลงด้วยการไม่มีใคร
ยอมรับความจริง หลวงภูมิช่วยน้องสาวเกาะซอง คุณปานเขียน
รายชื่อจดเงินช่วยงาน หักรายจ่ายเสร็จคุณจันทร์เจ้าขึ้นเสียงแจ้ว ๆ

“ขาดทุนอะไรกันคะ พี่จัดงานดีที่สุดแล้วนะยายปาน เรานะ
ทำอะไรได้บ้าง มาร่วมงานแคว้นสองวันพาเพื่อนมาเป็นโขยง ดินะ
ที่พี่จัดงานใหญ่ ถ้างลองจัดงานแบบพื้น ๆ สิ เรามีขายหน้าเพื่อน
แยะเยอะ”

“แต่เนี่ย มันขาดทุนเยอะนะพี่จันทร์ ค่าหมู ค่าวัว เป็นหมื่น
เป็นแสน เขามาช่วยงานก็ใส่ซองน้อยไป น่าจะใส่ซองให้มากกว่า
นี้หน่อย” น้องสาวเถียงกลับแสดงอาการไม่พอใจ

ต่างคนต่างไม่ยอมโทษตัวเอง หมายความว่าพวกผมก็พลอย
รู้สึกสลดหดหู่ไปด้วย แทบทุกงานละครับ เริ่มต้นโตเท่าช้าง จบ
ลงเล็กลงเท่าหมู หมดวาทะเคยชินกับเหตุการณ์เช่นนี้ ผมอยากเตือน
เจ้าภาพทุกคนว่าอย่าตำน้ำพริกละลายแม่น้ำเลย มันไม่คุ้มค่าหรือ

หวังเงินช่วยงานจากคนอื่นเยอะ ๆ เงินของเขาอยู่ในกระเป๋าเขา จะหวังให้เขาหยิบยื่นมาให้เราตามที่ใจปรารถนานั้นย่อมเป็นไปได้ เงินของใครก็ของคนนั้น เขาต้องคิดก่อนที่จะช่วยคนอื่น งานศพ ไม่ได้มีงานนี้งานเดียว คุณปานคิดสั้น ๆ แค่นี้เอง หาได้ฉุกใจคิด ถึงเหตุผลอื่นใด คุณจันทร์เจ้านั้นรู้สึกผิดคาดเช่นกันที่ได้เงินเพียง นิดเดียว แต่ทำเป็นไม่สนใจโยกตัวรู้สึกอายหลงงมูมิที่ได้เตือนสติ แล้ว

“คุณจันทร์เจ้าช่วยจ่ายค่าเหล้าด้วยนะคะ พวกท้ายสวนค้าง จ่ายไว้ตอนแห่กลองยาว” เจทิพย์เจ้าหนี้รายย่อยเตือนทันทีก่อนที่จะขับมอเตอร์ไซด์ผ่านไปตลาด

หลวงภูมิรับผิดชอบนำเงินไปจ่ายค่าหมู วัว ไก่และอื่น ๆ อีกอีกปาดะ เขาจัดการเกี่ยวกับงานศพที่น้องสาวทิ้งหนี้สินค้างไว้ ผมเพิ่งประจักษ์ชัดแจ้งเดี๋ยวนี้เองว่า เจ้าภาพได้หน้าได้ชื่อเสียงแต่ เจทิพย์ แก่แก่แป๊ะเซ่รับเงิน ศพไหน ๆ หนี้ไม่พ้นรายจ่ายสักราย บางรายเจ้าภาพถึงกับเป็นหนี้เป็นสินยืมเงินเสียดอกเบี่ยแพงลิบ เพียงเพื่อไม่ให้ชาวบ้านนิทาว่าจัดงานไม่มีระดับ

ผมหลบไปแอบดูลูก ๆ แม่ของมันเป็นอนตะแคงให้ลูกดูดนม สายตารักใคร่เหลือบมองลูกอย่างมีความสุข ความสุขของแม่คือ การให้ ความสุขของลูกเล็ก ๆ นั่นคือการรับ ไม่รับรู้แม่หมาจะ อ่อนเพลียบ้างหรือไม่ ผมส่งเสียงให้ลูกมาหาผมบ้าง ไม่มีลูกตัวไหน หันมามอง ก้มหน้าก้มตาดูดนมแม่

“ไอ้ฟู ไอ้หมาเจ้าชู้ เมียยังลูกอ่อนนะเอ็ง ปิดโธ่เอ๊ย มาเฝ้า
ดูได้ตั้งนานเนาะ มาเน๊ เออ...กินซะให้อิ่ม”

ลุงเข้มนั่นเอง หัวเราะดังลั่น แกร็กผมมาก เป็นห่วงผม
มากราวกับผมเป็นสมาชิกคนหนึ่งในบ้านที่มีศักดิ์ศรีได้กินอาหารดี
เช่นเดียวกับคนในบ้าน ผมกินได้ไม่ถึงครึ่งจานก็อิ่ม ลุงเข้มเอะอะ
ดุให้ผมกินให้หมด ผมกินไม่ได้อีกแล้วครับ อิ่มจริง ๆ ลุงเข้ม
เชกหัวผมหนึ่งทีแล้วดึงผมไปกอด

“ไอ้ฟู แกมันน่าจะเกิดเป็นคนรัก แกรู้จักอืม”

“ใช่แล้วลุง ไอ้ฟูรู้จักอืม หมารู้จักอืมแต่คนไม่รู้จักอืม ได้
คีบจะเอาศอก ได้ศอกจะเอวอว ประรณาน่าไม่มีที่สิ้นสุด”

“อ้าว...หลวงภูมิ มาเสียบ ๆ นังสิ” ลุงเข้มเชื้อเชิญ

“เดี่ยวผมก็ลากลับแล้วครับ เจ้าป้อมหาเจ้าฟูจนหัวไม่เจอ
ผมเลยพามาที่นี่ ให้เขาได้ลากันหน่อย” หลวงภูมิยิ้มขัน

“ฟู หม่าข้าวต่อสิ หม่าให้หมด” ป้อมคะยั้นคะยอ

“มันไม่กินแล้วละ มันรู้จักอืม รู้จักพอ มันน่ารัก” หลวง
ภูมิบอกน้องชาย

ผมกระดิกหาง แลบลิ้นเลียปาก เจ้าป้อมหัวเราะชอบใจ
เสียงประทัดรัวหน้าปากทางเข้าวัด ทุกคนเหลียวขวับไปมองศพ

ใหม่ที่กำลังเคลื่อนขบวนเข้าวัด หลวงภูมิสถาปนาชุ่มอย่างคน
เข้าใจกัน

“แม่น้ำสายนี้ต้องดำน้ำพริกละลายกันอีกทีล้านถ้วยนะลุง
จึงจะได้รู้รสชาติ” หลวงภูมิเปรยขึ้น

ผมอยากตอบแทนลุงชุ่มเหลือเกินว่าหมดงานเลี้ยงก็รู้รสชาติ
ว่า ดำน้ำพริกละลายแม่น้ำเป็นอย่างไร ดังเช่นที่หลวงภูมิค้นพบ
ในงานศพที่เพิ่งจัดไปสด ๆ ร้อน ๆ

ผมตอบตามประสาหมา ๆ ก็ตอบได้แค่นี้แหละครับ

เปลว คุณยศยิ่ง

- เกิด** ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๐๒ ที่ ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
- การศึกษา**
- บุตรของนายเลิศ และนางอุสา คุณยศยิ่ง
 - จบประถมศึกษาที่ ร.ร.ชลประทานผาแตก
 - จบมัธยมศึกษาที่ ร.ร.ดอยสะเก็ดวิทยาคม
 - จบ ป.กศ. ที่ วิทยาลัยครูเชียงใหม่
 - จบอุดมศึกษา (ศษ.บ.ประถมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- การทำงาน**
- เริ่มรับราชการครูที่ ร.ร.บ้านทุ่งตึก อ.เชียงคำ จ.พะเยา
 - ปัจจุบัน เป็นอาจารย์ ๒ ระดับ ๖ ที่ ร.ร.บ้านแกใหม่นิคม อ.เชียงคำ จ.พะเยา
- ผลงาน**
- เรื่องสั้นหลายเรื่องตีพิมพ์ในวารสารฟ้าเมืองทอง ฟ้าเมืองไทย และวิทยาสาร
 - เรื่องสั้นชื่อ น้ำน่าน้ำใจ ได้รับรางวัลดีเด่น จากสถาบันภาษาไทย หัวข้อเรื่อง น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า

นํานา นํ้าใจ

แปลว คุณยศยิ่ง

เข้านี้ห้องฟ้าเป็นสีครามสดใส มีเพียงเมฆแฉ่งบางเบาสีขาว
ราวปุยฝ้ายลอยลอยอยู่เบื้องบนสูงลิบลิ่ว มันเป็นสัญลักษณ์ของ
การสิ้นสุดฤดูฝนอย่างเข้าต้นฤดูหนาว ดวงอาทิตย์สีแดงกลมโต
ค่อย ๆ โผล่ขึ้นมาจากสันเขาสีเขียวเข้ม แสงแดดเรื่อเรืองเพิ่มพลัง

แห่งความอบอุ่นสองกระหมับน้ำค้างที่เกาะอยู่บนยอดข้าว มันส่งประกายระยิบระยับ เหมือนมีใครเอาเพชรเม็ดงามล้ำค่าไปโรยไว้บนพื้นพรมสีเขียวสดใส ช่างเป็นบรรยากาศยามเช้าที่สดชื่นและงดงามเหมือนवादไว้

พ่อแบกจอบ คอนไซ ออกไปที่ทุ่งนาตั้งแต่มืด วันนี้พ่อจะไปไถ่หาน้ำ แม่เตรียมอุปกรณ์จับปลา ห่อข้าว ถังน้ำ เด็ก ๆ ใจเต้นเป็นตึกลองเมื่อรู้ว่าจะได้ลงมือจับปลาด้วยตนเอง

“ผมไปบอกแกวก่อนนะครับแม่” ดันเด็กชายวัย ๑๒ ปีคว้าข้องขึ้นคาดเอว มุดหัวไม่ไผ่เข้าไปยังบ้านของแก้ว ซึ่งอยู่ติดกันบ้านของแก้วเป็นกระท่อมหลังเล็กๆ พื้นฟากไม้ไผ่ มุงด้วยหญ้าคา

“เร็วหน่อยนะลูก... อย่าลืมยืมหยิบข้องใหญ่ยายจันทร์มาด้วยละ” แม่สั่งล่ำทับ แล้วหันมาเก็บของใส่ตะ (ชนาง) ยกขึ้นแบก เตรียมออกเดินทาง

“รอเดี๋ยวนะแม่...ผมกำลังห่อไข่ต้มอยู่...” ด้อย น้องชายของตันตะโกนลั่นมาจากในครัว เร่งมือคืบถ่านใส่ลงในหม้อดินสำหรับดับไฟที่วางอยู่ข้างเตาเอาไข่ต้มใส่ถุงพลาสติกยัดเข้าในกระเป๋ากางเกง เขากับนอับอิบอยู่ตลอดเวลา ด้อยไม่พอใจที่พี่ชวนคนอื่นไปด้วย แก้วกินจุจนเขาต้องต้มไข่ไว้เผื่อ ด้วยกลัวว่าจะกินข้าวไม่อิ่ม

“ฝากบ้านด้วยนะยาย” แม่ตะโกนบอกก่อนออกจากบ้านเหมือนทุกครั้ง

“กำลังนั่งข้าวอยู่” เสียงยายจันทร์แทบพรวด เสียงพากลั่น
ออกแอด แกก๋อไฟควันโขม่ง ลอยลอดออกมาจากหลังคา

“พี่ต้นไม่น่าไปชวนมันมาเลย เดี่ยวต้องแบ่งปลาให้มันอีก”
ตุ้ยทำท่าฮึดฮัด เดินเบนตามหลังแม่ไปบนคันนา เขาตั้งสายซ้องที่
เอาไว้กระชับแล้วย้ายถุงไซ้ต้มมาใส่ในซ้อง

“เหลือเกินจริง ๆ ลูกคนนี่ สอนเท่าไรไม่รู้จักคิด” แม่ถอน
หายใจ “เราช่วยเขาลูกเอ๋ย แก้วมันเป็นลูกกำพร้าไม่มีพ่อแม่ มีแต่
ยายจันทร์เท่านั้นที่เลี้ยงมันตั้งแต่แดง ๆ มันเคยกินนมร่วมเต้ากับพี่ต้น
เล่นด้วยกัน เรียนด้วยกัน แก้วมันเป็นเด็กขยัน หนักเอาเบาสู้ ทำ
งานหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ยายจันทร์ก็ไม่ได้อยู่ว่าง ๆ แก่सानซ้อง
सानไซ้ขายไปตามกำลังคนแก่ เราพอมีพอกินบ้างแล้วถึงแม่ไม่ได้
ให้เงินให้ทองเขา เราก็ควรแบ่งปัน ช่วยเหลือเจือจุนเขาแบบนี้แหละ
เราฟังเขา เขาฟังเรา”

“ช่างเถอะ! ผมไม่ชอบยายจันทร์ ดุยิ่งกว่าแม่หมด หูก็ไม่ดี
พูดด้วยก็ไม่รู้เรื่อง” ตุ้ยไม่สนใจคำสั่งสอนอันยืดยาวของแม่ “มี
แต่มาเอาของบ้านเรา พอกับแม่ก็เอาให้แกทุกอย่าง สมุด ดินสอ
หนังสือ เสื้อผ้า อะไร ๆ ก็แบ่ง เราน่าจะอยู่ส่วนเราไม่เห็นมีอะไร
ที่จะต้องฟังยายจันทร์เลยนี่”

“เอ้ารีบเดินเข้า” แม่พูดตัดบทเมื่อแก้วกับต้นเดินตามมาทัน
“ว่าอย่างไรครับ เด็ก ป. ๔ ซี้ไก่ วันนี้ห่อข้าวกับไขมาฝากพี่
ใช้ไหม?” แก้วกระเซ้าเสียงใสตบไหล่ตุ้ยเบา ๆ

ด้อยขบกรามจนแก้มนูนเป็นสัน ขมวดคิ้วทำตาขวาง เดินตะ
ยออดหย้าตามคันนาจนน้ำค้างกระเด็น

“แก่วอย่าเอาไม้ไปเหยย้งเตนนะ” แม่ว่าพร้อมกับยิ้มที่มุมปาก

ต้นข้าวในนาแผ่รากตั้งตัวได้แล้ว มันกำลังเจริญงอกงาม
ออกใบแหลมกันทุกกอ ข้าวงามเพราะปุ๋ยคอกที่พ่อขนมาใส่ก่อน
ปลูก เด็กๆ สุดหายใจเข้าเต็มปอด ลมทุ่งพัดเอื่อยๆ ไล้ลู่ใบข้าว
พลิ้วไหวไล่กันเป็นระลอกคลื่น น้ำในบึงนาใสแจ้วเหมือนกระจก
ปลาชิวฟุ้งตัวแหวกน้ำตามกันเป็นขบวน ปูนาสีดำตัวเชื่องวิ่งวนจน
น้ำขุ่น มันแอบตัวแซกหลบอยู่ตามกอข้าว ปลาสด ปลากระดี่ฟุ้ง
เร็วเป็นจรวด เลาะไปตามดงผักแว่นที่ชุกกันเล็กเท่าเข็มตั้งใบพัน
ระดับน้ำ ส่วนยอดของมันเลื้อยเป็นเส้นสีขาว เหมือนด้ายทาบไป
บนพื้นโคลน

“เฮ้ย! ปลิง” ด้อยหยุดเดินอย่างกระทันหัน ทำเอาดันกับแก้ว
ชนกันแทบตกคันนา ปลิงเข็มตัวเล็กเท่าก้านไม้ขีดไฟลอยพลั้วตัว
ไกล่ผิวน้ำ มันบิดตัวอ่อนอวดท้องสีเหลืองและหลังสีเทา ดูไป
คล้ายว่าวรูปที่กำลังไฟได้ลมตอนหน้าเกี่ยวข้าว

“เร่งเดินเข้าเด็ก ๆ นั้นเห็นไหม พ่อจับได้ปลาตัวโตเท่าครก”
แม่เร่งฝีเท้าเร็วขึ้น เด็กๆ ชะเง้อมองไปทางพ่อ

นาที่พ่อมาแหงนน้ำอยู่ไม่ไกลจากบ้านเท่าไรนัก ยังพอมอง
เห็นบ้านขนาดเท่ากล่องไม้ขีดไฟ แม่เอาของไปเก็บไว้ที่หังนา เอา

ห่อข้าวแขวนไว้ตรงเสาห้อยกันมดขึ้นตอม พอกันมดขึ้นห้อยโดย
เอาน้ำมันขี้ไล่ (น้ำมันเครื่องที่ใช้แล้ว) มาชโลมตรงโคนเสาจนชุ่ม

“วันนี้ฉันต้องทุบหัวไอ้หลิมสักตัว” ตันคาดการณ์ถึงปลา
ซ่อนตัวโต

“ฉันว่าปลาคงมีมากเอากการอยุ่หนา” แก้วพูดเสริมขึ้น “เมื่อ
วานฉันแค่เดินผ่าน มันพาฝูงฟุ้งแรงแข่งกันจนกอดข้าวไหว เสี่ยง
ป้อมแป้ม ๆ เหมือนฝนตกทำใหญ่

“ไอ้แก้วขี้ไม้” ต้อยพูดเบา ๆ ทำปากยื่น นั่งลงกอดเข่าอยู่บน
คันนา เหม็นไปทางอื่น

การแห่งนํ้านา คือการระบายน้ำออกจากบึงนา ซึ่งมักทำกัน
ตอนต้นฤดูหนาวเพราะเป็นช่วงที่ปลากำลังโตและชุกชุม พ่อเริ่ม
แห่งนํ้านาที่บึงบนก่อนโดยขุดคันนาให้เป็นช่องระบายน้ำออก ตรง
ช่องนี้พ่อจะเอาไซซี่ถี่ใส่ไว้ หันปากไซรับน้ำเพื่อกรองเอากุ้งและ
ปลาตัวเล็ก ๆ ไซไม้ไผ่ซีกปักค้ำตรงกันไซ พ่อตั้งหม้อมาอุดรอบ ๆ
ปากไซ ทับด้วยโคลนอีกชั้นหนึ่ง

น้ำไหลผ่านกันไซลงบึงถัดไปดังโกรก ๆ ตันกับแก้วแยกกัน
เดินสำรวจไปตามคันนาอย่างช้า ๆ สอดสายตามองตามรูปร่าง บางที
มันอาจเป็นทางให้น้ำจากที่อื่นไหลเข้ามา น้ำในนาเริ่มขุ่น เพราะ
ปลาเริ่มตื่นออกแรงว่ายทวนกระแสน้ำ กอดข้าวบางแห่งสั้นไหว
เหมือนมีคนเขย่า

พ่อเดินยิ้มไปรอบบึงนา ต้นส่งเสียงชู ๆ กระโดดโลดเต้นที่เห็นปลาพล่านอยู่ในน้ำ แก้วทำไม้ทำมือเหมือนจะว่ายน้ำ บางครั้งก็ตบมือรัวด้วยความตื่นเต้น ส่วนตัวยังนั่งนิ่งเป็นจอมปลวก

“อย่าเพิ่งลงนะเด็ก ๆ น้ำยังไม่แห้งพอ” แม่กลัวเด็กจะอดใจไม่ไหว

น้ำลดระดับลงอย่างรวดเร็วจนมองเห็นซิดสีดาบอกระดับเดิมอยู่ตามกอข้าว ในความรู้สึกของเด็ก ๆ มันช่างลดลงช้าเหลือเกิน ปลาตุ๊กสีดำตัวเท่าด้ามมีดสายหัววายทวนน้ำ เข้าไปซุกอยู่ริมคันนา ปลาซ่อนตัวเท่าแชนฟุ้งตามน้ำอย่างรวดเร็ว

“โครม!” เสียงดังมาทางร่องน้ำ ต้นรีบวิ่งไปดู

“ปลาเข้าไซรับพ่อ” ต้นลองยกกันไซขึ้น “ไซหักไปห้าหกซี่”

“แก้วจัดการหน่อยนะ” พ่อสั่งการ

“ตั๋ย...ไปเอามัดกับแขนงไม้ที่ห้ำงให้พี่ทิส” แก้วสั่งการต่อ

“ทำเองสิ” ตั๋ยไม่สนใจ ทำท่าจะลุกเดินไปทางอื่น

“มานี่ตั๋ย” ต้นทำตาขวาง เทปลาจากไซใส่ช่องของตั๋ย “เอาไปซังที่ซังใหญ่โน้น”

“เธออย่าไปดูน้องอย่างนั้นสิ มันยังเด็กนัก” แก้วปรามเพื่อนเหมือนผู้ใหญ่สอนเด็ก

แก้วช่วยต้นซ่อมไซโดยผ่าแขนงไม้ไผ่เป็นซี่เล็ก ๆ เสียบแทนซี่ที่หัก แล้วใส่ไว้ตามเดิม เวลาผ่านไปชั่วครู่ น้ำในนาไหลริน

เรียกพื้นโคลน ปลาซ่อนหลายตัวตื่นโครม ๆ อยู่ในแอ่งน้ำตื้นเขิน ปลากระดี่หมดแรงนอนราบติดพื้น ปลาสลิคปลาหมอกระเลือก กระสนฝังตัวเองเข้าไปในโคลน ปูนายังคงใช้กอล้ำเป็นที่หลบภัย พ่อโบกมือให้สัญญาณ

“ระวังอย่าเหยียบกอล้ำนะ” พ่อลงจับปลาเป็นคนแรก

“ลงมาเลยตุ้ย” แก้วยิ้มหน้าระรื่น

ต้นกับแก้วช่วยกันไล่ต้อนปลาซ่อนที่ตื่นโครม ๆ อยู่เมื่อครู่นี้ มันไม่ยอมให้จับง่าย ๆ มันตื่นติดโคลนเหมือนคนตักสาด กว่าจะจับมันใส่ข้องได้เล่นเอาเหงื่อโซม มอมแมมหมดทั้งเนื้อทั้งตัว

“แม่ครับ ทำไมแม่ไม่จับเอาตัวโต ๆ ละ” ตุ้ยสงสัยที่เห็นแม่เพียรหยิบเอาแต่กุ้งและปลาชิวตัวเล็กที่ตื่นแล้ว ๆ ติดโคลน

“เก็บเล็กเก็บน้อยโง่ละลูก” แม่บิดเอวไล่ความเมื่อยขบ “ขึ้นแม่จับเอาแต่ปลาตัวโต ๆ พวกเจ้าก็หมดสนุก หน้าซำจะไม่สนใจปลาเล็กๆเหล่านี้อีกเลย”

“เป็นชวานาก็ต้องเก็บเล็กผสมน้อย มีความอดทน เพียรพยายาม รู้จักกินรู้จักใช้ จึงจะอยู่อย่างสบาย” พ่อเสริมคำพูดของแม่

“โอ้โฮ! ปลายักษ์” ตุ้ยทำตาโตก้ำวามุบับ ๆ ไปที่กอหญ้าารกริมคันนา ปลาซ่อนขนาดโตเท่าแขนพ่อนอนนิ่งอยู่ ตุ้ยโผล่เข้าตะครุบ ปลาออกแรงดิ้นจนหลุด แก้วรีบปรีเข้าช่วยทันที

“ต้องใช้ตาข่ายไหมเขียวนี้” แก้วดึงหญ้ามากำโตใช้รองมือ
กดปลาน้ำมันจมนโคลนหมดแรง

“เอาใส่ช่องขี้” ต้อยกระซกเสียง “อยากได้ละซี”

“อ้อหือ! ตัวโตจริง ๆ คงโตที่สุดในนาปี จู๊ ๆ” แก้วทำปากจู๊
แล้วหย่อนปลาลงช่องของต้อย

สายมากแล้ว แสงแดดแผดกล้าแต่ยังรู้สึกเย็นสบายเพราะ
ลมทุ่งพัดแรงจนยอดข้าวเอนลู่ ลมสะบัดซดสีกันดั่งเซา ๆ กลิ่น
สาบโคลนคลุ้งไปทั่วบริเวณ ทุกคนล้างมือล้างเท้าแล้วมารวมกันที่ห้าง
ด้วยความสมหวัง เด็ก ๆ ยังตื่นเต้นไม่หาย แม่ปลดเอาท่อข้าว
มาจัดเตรียมไว้ก่อนแล้ว พ่อให้เอาปลาไปซังรวมกันไว้ที่ช่องใหญ่

“ตัวนี้ผมไม่เอารวมนะพ่อ” ต้อยเอาช่องไปวางแช่น้ำไว้ต่างหาก

“ฉันกะจะเอาไอ้ซ่อนตัวที่เราจับได้มาแล้ว...ทาเกลือ...แล้วปิ้ง
บนไฟอ่อน ๆ หอมฉุย...อ้อ...” ตันทำท่าสุดลมเข้าจุมูก กลิ่นน้ำลาย
ลจคอ

“แต่ฉันว่า ต้องแกงส้มผักบุ้งก้านโต ใส่ยอดมะขาม หรือ
ยอดส้มป่อย โรยพริกขี้หนูสีก้ามมือ ใครขบใส่ละก็...อูยเผ็ด”
แก้วเอามือปิดปากสุดลมเข้าดังซิด ๆ

“พูดกันอยู่นั่นละ ไม่หิวกันหรือไง?” แม่บอกให้มานั่งล้อม
วงกินข้าวมือเข้า

“ผมไม่กินนะลุง” แก้วอืดอดพูดเสียงอ่อย ๆ “ผมจะไปกินข้าวที่บ้าน”

“ไม่ได้นะ มาด้วยกันกินด้วยกัน” พ่อท่าตาโต ดึงแขนแก้วไว้

“ยายยังไม่มีอะไรกินเลยครับ ผมขอแบ่งปลาสักตัว...”

“เอาสิลูก” พ่อเลือกปลาตัวโตใส่ช่องให้แก้ว ตุ่มมองดูพ่อด้วยใจที่ไม่ปกตินัก

“พ่อ!” ตุ่มทำท่ากระอักกระอ่วน

“เออน่า” พ่อแวมองหน้าตุ่ม

“ขอบคุณครับ” แก้วพนมมือมอบนม กระซิบสายซึ้งรัดเอว “ตัวเดียวก็พอแล้วครับ”

“พ่อครับ... นั่น ๆ ควัน!” ต้นอ้าปากค้าง ชี้ไปทางบ้าน

“ไฟไหม้! ไฟไหม้!” แก้วออกวิ่งทันที “บ้านเธอ บ้านเธอ”

“ช่วยด้วยไฟไหม้! ไฟไหม้!” พ่อตะโกนลั่นทุ่ง ออกวิ่งลัดตัดทุ่งโดยไม่สนใจว่าต้นข้าวจะเสียหายสักกี่กอ

ควนลอยโขมยเป็นกลุ่มขึ้นสู่ท้องฟ้า เสียงผู้คนอื้ออึง แม่อ้าปากค้างพูดไม่ออก ทрудตัวนั่งพึงเสาห้าง ตุ่มตกใจจนทำอะไรไม่ถูก มือไม้สั่นเป็นเจ้าเข้า กับข้าวที่เตรียมไว้ตกเรียราดกระจัดกระจาย

“แม่ครับ ผมลืมปิดฝาม้อดับถ่าน” เสียงตุ่มสั่นเครือ น้ำตาไหลพราก

เมื่อพ่อวิ่งมาถึงบ้านเหตุการณ์ได้สงบลงแล้ว เพื่อนบ้านสี่ห้าคน วิพากษ์วิจารณ์กันแข็งขัน ยายจันทร์ทอดถั่งน้ำสังกะสีเก่าๆ สนิมจับยืดยื้อมอยู่กลางวง ตันกับแก้วยืนทำตาปริบๆ อยู่ข้างยาย ส่วนพ่อหมดแรงทรุดลงนั่งตรงเชิงบันไดหอบหายใจถี่ เสื้อผ้าเปียกปอนเลอะเทอะเป็นไก่อตกปลัก

“ไหม้แค่ผาหน้อยเดียว” ยายจันทร์ยังหุบปากไม่ลง “ดินะที่ข้าหูไวตาไว”

“หมดตัว...โอ๊ย...ตาย...” พ่อยกมือไหว้ยายจันทร์ ยิ้มแห้ง ๆ กับแม่ที่เพ็งพาดูยมาถึง

“เอ็งก็เหลือเกินออกจากบ้านไม่สนใจดูฟืนดูไฟ” แกชี้หน้าดูพ่อ แต่ชำเลื่องมาทางดูย

พ่อกล่าวขอบอกขอบใจยายจันทร์หลายครั้ง แกยิ้มแล้วยิ้มอีกจนแค้นแทบปริ พ่อหันมาจัดการกับปลาที่หามาได้

“เมื่อตะก็ยั้งแบ่งปลากันไม่เสร็จเลย” พ่อเปิดช่องใบใหญ่ “ของแก้วยังมีอีกนะ”

ยายจันทร์เขย่าช่องหลานก่อนจะเปิดดู “เอามาทำไมตั้งมากมายก่ายกอง กินไม่หมดหรอก”

“เอาเถอะน้ำพี่แก้ว...ยาย...” ดุ้ยยิ้ม พุดด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล พร้อมกับยื่นช่องให้แก้ว “นี่ตัวโตที่สุด...ให้ยายเอาไว้ย่างใส่แกงแค แล้วก็แถมไข่ต้มให้อีกสามฟอง”

“ไอ้ตั๊ย” ยายจันทร์อ้าปากทอทำคอย่น ลูบหัวตั๊ยเบาๆ ด้วยความเอ็นดู “เอ็งไม่หลอกคนแก่แน่นะ เอ็งไม่เอาคืนแน่นะ โอ้ย! กลับตาลปัตร ออกอีจันทร์จะวาย...”

ต้นเข้ามาโอบไหล่้องด้วยความชื่นชม แม่หันมายิ้มกับทุกคนก่อนขอตัวขึ้นไปทำกับข้าว

“ฟังนะเด็ก” พ่อพูดเสียงดัง “คนเราทุกคนไม่ว่าจนหรือรวยต่างต้องพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจต่อกัน น้ำในนาแห้งไปยังได้กึ่ง หอย ปู ปลา ไร่กิน แต่ถ้าแล้งน้ำใจแล้ว เราจะได้อะไรเลย ด้วยเหตุนี้คนโบราณท่านจึงกล่าวไว้ว่า น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า จำไว้นะ”

ถวัลย์ มาศจรัส

- เกิด** ๒๓ พฤษภาคม ๒๔๙๕ ที่ ต.ตานิม อ.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา
- การศึกษา** - พ.ม.ศษ.บ. (บริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัย
- ชรมาธิราช
- อดีต** - ครูดีเด่น อ.โคกสำโรง จ.ลพบุรี
- หัวหน้างานข่าวและฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- ปัจจุบัน** นักวิชาการวัฒนธรรม ๗ หัวหน้าฝ่ายศิลปนิพนธ์แห่งชาติ
- และผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
- ผลงาน** - หนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- รางวัลเรื่องสั้น จากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ
- เช่นเรื่องกระท่อมแสงตะวัน สิงโตเจ้าปัญญา
- รางวัลเรื่องสั้นจากวารสาร นิตยสาร และสถาบันการศึกษา
- หลายแห่ง
- เรื่องสั้นชื่อ อวดฉลาดเป็นสมบัติของคนโง่ อวดโก้เป็นสมบัติของคนจน ได้รับรางวัลดีเด่น จากสถาบันภาษาไทย
- หัวข้อเรื่องเดียวกันนี้

อวดฉลาดเป็นสมบัติของคนโง่ อวดโก้เป็นสมบัติของคนจน

ถวัลย์ มาตรฐาน

บริษัท ฮ.นงสุม เป็นบริษัทที่ผลิตหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน ในบริษัทแห่งนี้มีแผนกต่างๆ รับผิดชอบมากมาย มีคน

ทำงานหลายระดับตั้งแต่ประธานบริษัท ผู้จัดการฝ่าย กอง
บรรณาธิการฝ่ายศิลป์ คนพิมพ์คอมพิวเตอร์ รวมไปถึงช่างแทน
ช่างพิมพ์และคนงานแบกขนต่างๆ

แผนกที่มีคนมากเป็นพิเศษ ได้แก่ แผนกสต็อกหนังสือ ที่
นั้นเป็นศูนย์รวมของหนังสือหลากหลายเป็นเหมือนปากท้องของ
บริษัท เพราะถ้าหากมีใบสั่งเข้ามามากๆ ก็หมายถึงว่า หนังสือนั้น
ขายดี เงินทองก็จะไหลมาเทมาเข้าบริษัทไม่รู้หมดรู้สิ้น

พนักงานในแผนกสต็อกนั้น เป็นคนที่ทำงานหนัก พวกเขา
ต้องก้มหน้าก้มตาจัดหนังสือตามที่มีผู้สั่งเข้ามา จากนั้นก็ช่วยกันแบก
ช่วยกันขนไปขึ้นรถให้พวกมีหน้าที่ส่งไปส่งตามร้าน ศูนย์หนังสือ
หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานราชการต่างๆ

พวกเขาทำงานกันตั้งแต่วินาทีแรกที่ตอกบัตรทำงาน ทำ ทำ
และทำ แต่แม้เขาจะทำงานมาก เขาก็ได้เงินน้อยอยู่ดี

ทั้งนี้ก็เพราะว่า พวกเขาเรียนมาน้อย อย่างดีก็แค่จบชั้น
ประถมศึกษาปีที่หกเท่านั้น

เข้ม เป็นเด็กที่ทำงานแผนกสต็อกของบริษัทอื่นมาก่อน วัน
หนึ่งประธานบริษัท ฮ.นกฮูก ไปดูที่นั่น และเห็นเข้มทำงานเหมือน
เครื่องจักรก็เลยชวนไปอยู่ด้วย

“ผมเห็นเข้มเป็นเด็กขยัน เพื่อจะมีอะไรให้คำแนะนำผมได้”
ประธานบริษัทยิ้มแยมแจ่มใส “นี่ว่าไปช่วยผมคิด ช่วยผมทำบริษัท
หน่อยก็แล้วกัน”

เข้มมีความรู้สึกที่ตัวเองนั้น ข้างสำคัญเหลือเกิน เขายัน
ทำงานอีกเป็นสองเท่า

“ปีนี้ให้เข้มเป็นหัวหน้าคนงานในแผนกสต็อกก็แล้วกัน”
ประธานบริษัทสั่ง ให้โบนัสเดือนหนึ่งในฐานะที่ช่วยให้บริษัทมีผล
กำไรเพิ่มขึ้น”

คำพูดไม่กี่ประโยคเท่านั้นเอง ทำให้เข้มตัวพองและเดินลอยๆ
อยู่ในสต็อก

บริษัท ฮ.นกยูงขยายกิจการไปอีกมากมาย นอกจากทำหนังสือ
เด็กและเยาวชนแล้วยังขยายฐานบริษัทด้วยการจัดทำหนังสือ
เรียนอีกด้วย

ประธานบริษัทเองไม่ค่อยมีเวลาเท่าไรนัก แต่ทุกหนที่เห็นหน้า
เข้ม เขาก็จะพูดเสมอ

“เข้ม เป็นผู้ช่วยแทนผมด้วยนะ ดูแลแทนที่”

“ครับ...ไม่ต้องห่วงเลย” เข้มภาคภูมิใจมากขึ้นไปอีก

เข้มก็เหมือนมนุษย์คนอื่นๆเมื่อถูกยกย่องบ่อยเข้า เขาก็เคลิ้มๆไปว่าตัวเองนั้นเป็นบุคคลสำคัญตามที่คนอื่นยกย่องจริงๆ ยิ่งประธานบริษัทให้เกียรติเขาอย่างสูง ด้วยการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าคนงานในแผนกสต็อกด้วยแล้ว เข็มรู้สึกว่าเขาไม่ใช่ไอ้เข้มคนก่อนที่ใครๆ จะจิกหัวเรียกได้อีกต่อไปแล้ว

เพื่อน ๆ ที่เคยทำงานร่วมกันมาแต่ก่อนนั้น เมื่อถึงวันนี้เข้มคิดว่าเขาจะต้องเอาใจใส่ดูแลคนเหล่านั้นเป็นพิเศษมากยิ่งขึ้น

“เข้ม เป็นผู้ช่วยแทนผมด้วยนะ ดูแลแทนที” คำพูดของประธานบริษัทก็ก้องอยู่ในความทรงจำ

“เฮ้ย! ทำงานให้มีระบบหน่อย” เข็มเข้มงวดกับเพื่อนร่วมงาน “ใช้สมองหน่อย...ใช้สมองหน่อย” เขาเอ็ดคนในสต็อก

พนักงานเริ่มเงอะงะ

“อะไร...พูดแค่นี้ก็ลั่น อย่างนี้จะเป็นเจ้านายคนได้อย่างไร” เข็มเหมือนจะลืมหุนิดแล้ว

มีพนักงานเข้าใหม่มาคนหนึ่ง เขาเป็นเด็กผู้ชายที่ค่อนข้างจะมอมแมม แต่นัยน์ตาของเขานั้นเหมือนแบกความฝัน ความทะเยอทะยานเอาไว้ทั้งโลก

หลังอิมข่าวกลางวันแล้ว เข็มก็ชวนเขาขึ้นมาคุยในห้องสต็อก

“ป้อม! เงินเดือนพอใช้ไหม” เข็มเริ่มต้นมองหน้าพนักงานใหม่ตั้งแต่หัวจรดเท้า

“ไม่มีปัญหาครับ” นัยน์ตาของเขาไม่มีความทุกข์สักนิด
“เงินไม่ใช่ทุกอย่างในชีวิตผมหรอก” คำพูดของเด็กชายช่างคมคาย
เหมือนพระเอกหนัง

“ดีแล้ว อยู่ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ”

“พี่เข้มอยู่นี่มานาน”

“โ้ย! ตั้งแต่ตั้งบริษัทโน่นแหละ” เข้มไม่ไปนิดหน่อย

“ประธานเขาชวนมา”

“โอ้โฮ!” ป้อมตาโต

“ตอนนั้นพี่อยู่บริษัท ก. ไก่ เขากำลังจะเลื่อนให้เป็นผู้จัดการ
ฝ่ายการตลาดอยู่แล้ว”

“อ้าว!”

“ประธานบริษัทนะสิ บอกว่าให้มาช่วยๆกันหน่อย พี่ก็เลยมา”

“มาช่วยประธานบริษัท!”

“ก็ใช่นะสิ” เข้มหัวเราะ “เขาให้พี่ช่วยแนะนำเรื่องงานให้เขา
พอช่วยได้ก็ช่วยกันไป” เข้มทำเสียงเหมือนไม่ใช่เรื่องสลักสำคัญอะไร
ป้อมขยับตัวสนใจ

“ก่อนนี้ เขาเป็นบริษัทเล็กๆ” เขาทำเสียงกระซิบกระซาบ
“พี่เป็นคนแนะนำเรื่องการตลาดให้เขาเอง”

“การตลาด” ป้อมไม่ค่อยเข้าใจนัก

“ใช่สิ” เข้มทำท่าผິ้งผาย “บริษัททั้งหลายนี้ถ้าการตลาดไม่ดี
ก็ไปไม่รอด”

“พี่เข้มเก่งจัง” ป้อมชมด้วยความจริงใจ “รอบรู้ไปหมด”

“นี่แหละ เขาถึงชวนพี่มา”

ป้อมพยักหน้า นัยน์ตาของเขาแสดงถึงความนับถือ

“พี่แนะเขาเองแหละว่าต้องค้าขายกับห้องสมุดทั่วประเทศ”
เข้มกลืนน้ำลาย ป้อมไม่ค่อยเข้าใจระบบนี้นัก แต่ก็ยังสนใจฟัง
“เขาถามว่าไงรู้ไหม”

“ไม่รู้สิพี่” ป้อมส่ายหน้า และเริ่มสนใจมากยิ่งขึ้น

“เขาเป็นประธานบริษัทก็จริงแต่เขาอ่อนเรื่องการตลาด”
เข้มสูดลมหายใจเข้าปอดยาวลึก

“พี่ช่วยแนะนำถึงวิธีการต่างๆไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการขายตรง
ที่ฝรั่งเขาเรียกว่า เร็กซ์ๆ เซลๆ เอ้อ! เอ้อ! หรือได...ได...อะไร
ทำนองนั้นแหละ ต้องคอยแนะนำเขา”

“อู้อู” ป้อมไม่รู้จะพูดอะไร

“หนังสือเด็กที่ได้รางวัลนี้ พี่ก็แนะนำเขาทั้งนั้นว่าต้องคัด
เรื่องคุณธรรม จริยธรรมมาจัดพิมพ์ แรกๆ ก็ไม่เชื่อ”

“อ้าว! แล้วพี่ทำไง”

“พี่ก็ทำสิว่า ถ้าไม่ได้รางวัลนะ พี่จะลาออก” เข้มหัวเราะ
“อย่างว่าแหละ บางอย่างเราก็ต้องใจนักเลง เราอ่านหนังสือมามาก
เรารู้ว่าอะไรดีไม่ดี”

“เออ! ผมลืมหามาไป พี่เข้มจบอะไรมานะ”

คราวนี้เข้มอีกอัก เขาเสหัวเราะ

“คนที่ฟังความคิดพี่แล้ว ถ้ามอย่างนี้ทุกคน” เข้มหัวเราะ
และไม่ยอมบอกว่าจบแค่ชั้นประถมศึกษาเท่านั้น

“เรื่องหนังสือเรียนนี่ พี่อีกนั่นแหละที่แนะนำ” เข้มรู้สึกสนุก
“ประธานท่านมองไม่ออกหรือกว่า หนังสือเรียนนี่ละ ชุมทรัพย์
มหาศาลของบริษัทละ”

“ถึงว่าสิ บริษัทถึงมีตึกใหญ่โต”

“หมองพี่ หมองพี่” เข้มใช้นิ้วชี้ที่ศีรษะ “คนเราขึ้นอยู่กับความ
คิด ถ้าความคิดดีอะไรๆ ก็ดีหมด” เข้มรู้สึกภูมิใจที่ป้อมมีท่าที
นับถือเขา

“เอ! พี่ มาทำงานนี้ ใส่ทองมาได้ไหม” จู่ๆ ป้อมก็โผล่ขึ้น

“ทองอะไร”

“ทองคำสิพี่” นัยน์ตาของป้อมเป็นประกาย “พวกสร้อยคอ
พวกเลสข้อมือนี่ เขาห้ามไหม”

คราวนี้เข้มต้องนิ่งบ้าง เขามองหน้าป้อมตรงๆ

“ของป้อมหรือของใคร”

“ของผมสิครับ มีเยอะพอควรละ” ป้อมหรีตอย่างมีความสุข
“เอาไว้บ้านเช่านี้กกัลลวๆ อยู่เหมือนกัน”

เข้มไม่ค่อยเชื่อนักหรือกว่าป้อมจะมีทองมากอย่างที่บอกเขา
แต่ก็ไม่กล้าพูดเพราะถ้าหากป้อมเป็นเหมือนผ้าชีวห่อทองขึ้นมา ก็
จะมองหน้ากันไม่ติด

“ใส่มาได้” พูดแล้วก็ต้องกลืนน้ำลาย “นั่งรถเมล์ระวังหน่อย
ก็แล้วกัน”

“โฮ! พี่ เช้าๆ นี่ ผมนั่งแท็กซี่มาลงปากซอย” เขาหัวเราะ
“จะนั่งมาลงหน้าบริษัทเลย คนเขาจะหมั่นไส้เอา” คำพูดของป้อม
ทำเอาเข้มนิ่งฟังบ้าง

“เสื้อผ้านี้ก็ไม่ต้องห่วง” ดูเหมือนป้อมจะอ่านความคิดของ
เข้มออกว่าคิดอย่างไรกับเขา “พรุ่งนี้จะนุ่งยีนส์รุ่นกระดุมเลย”

“ฮ้า!”

“ไม่ฮ้าหรือพี่” ป้อมหัวเราะเสียงดังบ้าง “เสื้อผมาก็ยี่ห้อ
ไอ้เซ่เซียวนะ ลีนแดงแจ๋เลย” ป้อมพูดถึงเสื้อยี่ห้อลาคอสที่แพง
แสนแพง

คราวนี้เข้มถึงกับนิ่งอึ้งรู้สึกว่าจะเจอเจ้าชายในคราบยาจกเข้าแล้ว
คนงานเริ่มทยอยเข้ามาเช็คสต็อกหนังสือ แต่เข้มกับป้อม
ยังนั่งคุยกันอยู่อย่างออกรส

“ผมทำเป็นจนอย่างนั้นแหละพี่” เสียงป้อมเริ่มดังเมื่อรู้ว่าคน
อื่นๆ แอบฟังอยู่ “แกล้งอยู่ห้องเช่าโทรมๆ ไปยังจั้นแหละ ไม่อยาก
อวดมั่งอวดมี พรุ่งนี้ก็ยังไม่แน่ว่าจะใส่มาอย่างที่บอกหรือเปล่า
คิดแล้วกลัวคนอื่นๆ หมั่นไส้เหมือนกัน”

“ก็แบบพื้่นั้นแหละ หลังจากนั้น อยากแนะนำให้ประธานบริษัท
ให้ผลิตของเล่นอยู่เหมือนกัน เห็นเขาเฉยๆ ก็ไม่อยากจะช่วยวาง
แผนอะไรให้”

เข้มทำทำผึ่งผาย “นี่ถ้าเอาความคิดดีๆ อย่างนี้ไปขายที่อื่น
ก็ได้หลายละ”

ยิ่งคุยยิ่งออกรส ดูเหมือนว่าเขาทั้งสองจะลืมเวลาที่ผ่านไป
นาที่แล้วนาที่เล่า และดูจะลืมไปว่าในห้องทุกห้องของบริษัทมี
โทรทัศน์วงจรปิดคอยจับตาดูการทำงานของพนักงานอยู่

กำลังคุยกันออกรส ก็ต้องสะดุ้งโหยง

“นี่! เธอสองคนนี่ มาหลบมุมตรงนี้ทำไมตั้งนาน” เสียงนั้น
ทรงอำนาจยิ่งนัก สองคนกระโดดโหยงไปคนละทาง “คนหนึ่งก็ไ้
อีกคนหนึ่งก็จน สุ่มหัวอู้งานกันทั้งคู่ เดียวไล่ออกไปพร้อมๆ กัน
เลย” เมียประธานบริษัทเท้าสะเอวเอาเรื่อง

สองคนก้มหน้าก้มตาทำงานแข่งกัน เข้มไม่มีแววของ
นักวางแผนผู้ชาญฉลาดหลงเหลืออยู่เลย ส่วนป้อมนิกถึงชั่วสาร
ที่จะหุงกินเย็นนี้ เขาทั้งสองชำเลื่องมองดูเมียประธานบริษัท
เมื่อเห็นที่กำลังเดินหันประตูออกไป ก็ถอนหายใจโล่งอกแล้วหัน
มายิ้มแหยๆ ให้กัน

ถวัลย์ มาศจรัส

- เกิด** ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ที่ ต.ตานิม อ.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา
- การศึกษา** - พ.ม.ศษ.บ. (บริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช
- อดีต** - ครูดีเด่น อ.โคกสำโรง จ.ลพบุรี
- หัวหน้างานข่าวและฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- ปัจจุบัน** นักวิชาการวัฒนธรรม ๗ หัวหน้าฝ่ายศิลปนิพนธ์แห่งชาติ
และผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
- ผลงาน** - หนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- รางวัลเรื่องสั้น จากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ
เช่น เรื่องกระท่อมแสงตะวัน สิงโตเจ้าปัญญา
- รางวัลเรื่องสั้นจากวารสาร นิตยสาร และสถาบันการศึกษา
หลายแห่ง
- เรื่องสั้นชื่อ กว่าแก้วจะสุกงาก็ไหม้ ได้รับรางวัลชมเชย
จากสถาบันภาษาไทย หัวข้อเรื่องเดียวกันนี้

กว่าถั่วจะสุก งาก็ไหม้

ถวัลย์ มาตรฐาน

ลมต้นฤดูหนาวพัดมาเยือนอีกแล้ว กอไผ่ริมฝั่งน้ำโยกโอน
เบียดกอเสียงดังฮอดแอต ฮอดแอต ต้นไผ่สะบัดใบซู่ๆ เสียง
คล้ายดังคลื่นซัดฝั่งทราย

ลมหนาวทำให้หนาวเนื้อ หนุ่มลูกทุ่งอย่างไหนต้องกลัด
กระดุมเสื้อขาวนาให้กระชับ เขายับผูกผ้าขาวม้าคาดเอวให้แน่นขึ้น

สายลมที่พัดพลิวทำให้น้ำในแม่น้ำเป็นระลอกคลื่นเล็ก ๆ
กลายเป็นศิลปะธรรมชาติที่สร้างความสุขแก่เขามาตั้งแต่เด็ก
จนเติบกล้า

ไหนปลดเชือกเรือบดจากเสาสะพานท่าน้ำ เขาวางผืนผ้า
ตากปลาไว้กลางลำเรือ

แสงแดดอ่อนยามเย็น ทาบลำคลองเป็นสีทอง ริมฝั่งน้ำ ทั้ง
คนแก่ หนุ่ม สาวและเด็ก ๆ โดดน้ำโครม ๆ ทำหายความหนาว
อย่างสนุกสนาน

“วางขายหรือไหน” เสียงลุงมีตะโกนถามเมื่อไหนวาดหัวเรือ
ออกจากปลายสะพาน

“ครับ”

“แถวไหนล่ะ”

“ว่าจะไปเหนือท้องคุ้ง” เขາหมายถึงจะขึ้นไปเหนือน้ำโน่น
เด็ก ๆ เปลือยร่างล่อนจ้อน ยืนเด่นอยู่หัวสะพานเตรียม
พุ่งหลาวลงแม่น้ำ

“พวกเอ็งไม่หนาวหรือ” ไทตะโกนทัก

“น้ำอุ่นดีน้ำไหน” เด็ก ๆ โบกมือให้

“เออ! จริงสิ” โทन्हัวเราะ เขาสिमไปว่าแม่น้ำในฤดูหนาวนั้น
แสงแดดที่แผดเผามาทั้งวัน ทำให้กระแสน้ำอุ่นสบาย ถ้าโดดตูม
ลงไปแล้วทำให้ไม่อยากขึ้นเลย

อาบน้ำหน้าหนาวนั้น น้ำในแม่น้ำไม่มีวันหนาว มันจะหนาว
แสนหนาวก็เมื่อขึ้นจากน้ำมาตากลมหนาวนั้นแหละ จึงจะหนาว
เยือกจับหัวใจ

สาวสวยบ้านเหนือใช้กระป๋องจ้วงน้ำ เตรียมอาบน้ำขึ้นบ้านเอา
ไปใช้ เธออุ่นกระโจมอกอวดผิวขาว ที่ห่อหุ้มด้วยชุดชาวนาแรมปี
ผิวสวยและผุดผ่องเหมือนแสงร่มใบที่เขาเคยเห็นอยู่ปลายนา

“แดง...” เขาวาดเรือเข้าไปใกล้ๆ

เลือดฝาดฉิดเร็ว วงหน้าผุดผ่องร้อนผ่าว แก้มของสาวผ่าว
อุ่น

“พี่โทน...” เธอวางกระป๋องลงและคงจะอายปลื้नोंงที่ผ้าถุง
คลุมไปไม่ถึง จึงหย่อนตัวนั่งบนปลายสะพานเอาเท้าแช่น้ำเป็นม่าน
ปิดบัง

“ระวังปักเป้านะ” โทนยิ้มหยันตาสดใส

“ปักเป้าไม่มี”

“มันอาจจะมาวันนี้ก็ได้”

“มีแต่ปักเป้าปัก” แดงยิ้มอาย ๆ

“เป็นไงปักเป้าปัก”

“ไม่รู้สิ” เธอยกมือเสยผมที่ลมตีกระจ่าย “ลงข่ายดักปลาหรือ”

“ฮื่อ”

“ต้นฤดูหนาว ปลาตะเพียนเยอะเยอะ”

“ช่อน ชะโด ก็มาก”

“ปลาหมอมี่เป็นฝูง ๆ”

“ปลาแขยง ปลากด กำลังมันย่อง”

“ปลาลาด ปลาเนื้ออ่อนตัวขาวเลยนะ” เขามองหน้าใสผ่อง
ของแดง “ถ้าได้จะเอามาฝากแดง”

หญิงสาวก้มหน้า เอามืออึกน้ำแค้น

“ขอบใจจ๊ะ” เธอตอบรับเสียงแผ่ว

โหนดาหญิงสาวเมื่อตะวันตกใกล้จะลับฟ้า ลมหนาวเจียบหายใจ
เหมือนคนเหนื่อยอ่อนที่ต้องหลับนอน เขาพายเรือทวนน้ำขึ้นไปเรื่อย ๆ

แม่น้ำสายนี้ เกิดมานานแค่ไหนไม่มีใครรู้ ปู่ของปู่ ของปู่
ของปู่ เล่าสืบทอดมาว่า บรรพบุรุษของพวกเขามาสร้างบ้านแปง-
เมืองที่นั่นแสนนานมาแล้ว โดยมีแม่น้ำสายนี้เป็นที่เลี้ยงชีวิต
สืบสานโยงโยมาหลายสิบชั่วอายุคน

สายน้ำในแม่น้ำช่วยหล่อเลี้ยงต้นข้าวให้เติบโตกลางแจ้ง
ช่วยให้ชาวบ้านชำระล้างความเหน็ดเหนื่อยและเป็นครัวธรรมชาติ
สำหรับสร้างสมอาหารไว้ให้พวกเขามีร่างกายที่สมบูรณ์

ลมที่เจียบเริ่มพัดพลั้วมาแผ่ว ๆ กลิ่นสดชื่นของลมแม่น้ำ
ทำให้สุดลมหายใจยาวลึก จำพายลงแม่น้ำด้วยความรู้สึกเป็นสุข

เรือบลำเล็กพุ่งลี้วไปข้างหน้า มันแหวกสายน้ำออกไปเป็นทาง
เสียงคลื่นกระทบลำเรือดังเปาะเปะ เปาะเปะ

เหนือค้งน้ำขึ้นไป ต้นอ้อเล็ก ๆ ขึ้นเป็นแถว ๆ ริมน้ำ โท
นเรือเข้าไปใกล้ ๆ

“ผลุง” เสียงปลาตะเพียนโดด เห็นเกล็ดขาววาววับ

โตนยืม

“ได้ขายสักหน้อย ฝากคนรักสักนิด เหลือกินสักน้อยก็พอ
แล้ว”

ชายหนุ่มค่อย ๆ ปักหลักอันเล็ก ๆ จากนั้นค่อย ๆ ผูกข้าย
ดักปลากับหลักนั้น แล้วปล่อยเรือให้ลอยล่องมา ปลดข้ายดักปลา
ผินยาวลงในน้ำ สุดผินแล้วก็ผูกไว้กับหลักอันใหม่ แล้วเบนหัวเรือ
ออก พายกลับบ้านท่ามกลางคำคืนที่เริ่มมาเยือน

พรุ่งนี้เช้าโน่นแหละที่เขาจะมาเลาะปลาออกจากข้ายดักปลาที่
วางไว้ เขานึกถึงภาพตัวเองปลดปลาที่ติดข้ายมาซังในกระชังที่ผูก
ไว้ข้างเรือ แล้วก็ยิ้มสุขอยู่คนเดียว

โตนเริ่มกำยำเป็นหนุ่มเต็มตัวแล้ว วันนี้ ที่หมู่บ้านของเขา
มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย

ถนนเริ่มตัดผ่านมาทางหมู่บ้าน ริมแม่น้ำมีโรงงานทึบอ้อย
มาตั้งอยู่สี่ห้าโรง

ชาวบ้านหลายคนในหมู่บ้านกลายเป็นเศรษฐีที่ดินไปตาม ๆ กัน
เรือที่ใช้สัญจรเก็บขึ้นคันไถไถ ๆ จักรยานที่เคยใช้กันอยู่ก็พากัน
เก็บแขวนไว้ใต้ถุนบ้าน เปลี่ยนเป็นรถมอเตอร์ไซด์ และหลายบ้าน
มีรถปิคอัพจอดเป็นสง่าอยู่ข้างคอกควาย

ใหม่ ๆ ผู้คนก็ตื่นตื่นกับความเจริญที่มาเยือน ดันดัน
กับอาชีพใหม่ในโรงงานที่ไม่ต้องออกไปเกรดแดดเกรดลมกลาง
ทุ่งกว้างร้อนระอุ

โรงงานตั้งได้พิเศษ ๆ กลิ่นน้ำคลีนไลค์ก็โชยไปกับสายลม

“กินข้าวไม่ลงเลยแกเอ๊ย” ชาวบ้านเริ่มปรารภกัน

กาลเวลาผ่านไปอีกไม่นานนัก น้ำในแม่น้ำเริ่มมีสีเขียวขุ่น
ความเขียวขุ่นล่องไปถึงไหน กลิ่นความเน่าเหม็นก็ตามถึงนั้น

“คันคะเยอเลยแกเอ๊ย” ทุกคนบ่นอย่างนั้น

“เฮ้ย...ไปจับปลากันเว้ย” เสียงชาวบ้านคนหนึ่งตะโกนขึ้น
“ลอยหัวเป็นแพเลย” ลิ่นเสียง ชาวบ้านก็คว้าสวิงและเครื่องมือจับ
ปลาอื่นๆ ไปดักจับปลาที่อ่อนแรงล่องมาตามสายน้ำ

ไม่ใช่แต่ไหนเท่านั้นหรอกที่รู้ว่า ความหายนะกำลังมาเยือน
หมู่บ้านของเขาแล้ว

กำนันพาชาวบ้านยกโขยงไปที่อำเภอขอให้ปิดโรงงานที่บ่ออ้อย

“น้ำเน่าหมดแล้วครับท่าน” กำนันโอดครวญ

“เหม! ผมไม่มีอำนาจปิดเสียด้วยต้องเสนอให้ผู้ว่าฯ พิจารณา”
นายอำเภอเอ่ยขึ้น “ทำอะไรพลีสลามโตนฟ็องงาย ๆ”

“น้ำเน่าหมดแล้วนะครับ” โทบอกเบา ๆ “ปู ปลา ตายหมด”

“เดี๋ยวผมจะตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่งก็แล้วกัน” นาย
อำเภอหาทางออก “มีฝ่ายอำเภอฝ่ายชาวบ้าน แล้วก็ฝ่ายโรงงาน”

“ตั้งเร็ว ๆ เถอะครับท่าน” กำนันห้วนวิตก

“พวกเราทนไม่ไหวแล้ว”

“เอาเถอะ เอาเถอะ” นายอำเภอมองหน้าทุกคน “ผมจะ
เสนอตามลำดับขั้นให้เร็วที่สุด เมื่อผู้ว่าฯ ลงนามแล้ว เราก็จัด
ประชุมวางแผนกัน เพื่อกำหนดขอบเขตการศึกษา จากนั้นให้
เจ้าหน้าที่ไปสุ่มตัวอย่างดูว่า ปริมาณออกซิเจนในน้ำ มีอัตราส่วน
เท่าไรต่อหนึ่งลิตร ปูปลาจะอยู่ได้ไหม ถ้าอยู่ไม่ได้ เราก็มาประชุม
กำหนดวิธีการแก้ปัญหากัน บางที่ต้องขอให้รัฐบาลกำหนดไว้เป็น
นโยบายเลยว่า เขตนี้เหมาะที่จะเป็นเขตอุตสาหกรรมใหม่ เอาให้
ชัด ๆ...” นายอำเภอมัวก้มหน้าก้มตาพูด พอเงยหน้าขึ้นก็เห็น
ประชาชนเดินลงบันไดอำเภอไปหมดแล้ว

“อ้าว!” นายอำเภออุทาน “แล้วยังจี๊จะแก้ปัญหาให้ยังไง...
ทำงานไม่มีแผน” นายอำเภอบ่นอุบอิบ

กำนันและชาวบ้านยกโขยงกันกลับมายังหมู่บ้าน เป็นช่วง
จังหวะเดียวกันกับที่โรงงานปล่อยน้ำเสียออกมาพร้อม ๆ กัน

กลืนความน่าเหม็นคลุ้งกระจาย

“อ๊าก...” ผู้หญิงที่เปราะบางกับกลิ่นนำคลื่นไส้โถมอาเจียน

โหนยีนมองกระแสน้ำที่ไหลล่องมา น้ำขุ่นคล้ำแทรกปนกับน้ำคลองต่างสีสันทันเห็นได้ชัด ความดำแผ่ซ่านกระจายไปรวดเร็วเหลือเกิน และชั่วอึดใจใหญ่ ๆ ปลาทั้งหลายก็ลอยหัวโผล่หน้าโชว์คว่ำหาอากาศหายใจ

“ฉิบหาย...ฉิบหายหมดคราวนี้” กำนันสบถพึมพำ “ปลาเล็ก ๆ ตายหมดแล้ว” กำนันชี้ให้ดูลูกปลาที่ทงายท้องสิ้นใจ

“มันไม่กลัวบาป กลัวกรรมกันหรือไงอี”

“ก็เห็นอยู่ว่ามันไม่กลัว”

“ห่วงก็แต่เด็ก ๆ นี่แหละ” พวกผู้ใหญ่หันมองเด็กที่ยืนเอามือปิดปากปิดจมูก “เคยโดดน้ำตม ๆ ก็ไม่มีโอกาสอีกแล้ว”

“อยู่ริมคลองแต่ต้องซื้อน้ำขวดดื่ม”

“นั่นสิ” อีกคนมองสายน้ำดำๆ นั้น “ทุเรศทุรังสิ้นดี”

“วันนี้ปลาตาย แล้วพรุ่งนี้เล่าใครจะตาย”

“พวกเราสิ” โหนพูดอย่างเงิบเหงา เขามองสายน้ำที่เคยขุ่นด้วยสีโคลนจากน้ำฝนที่ไหลชะมายาวนานนั้น ด้วยความรู้สึกปวดร้าว

สายน้ำที่เคยหล่อเลี้ยงพวกเขามา ตั้งแต่ครั้งปู่ ของปู่ ของปู่
ของปู่ นั้น บัดนี้ กำลังถึงกาลวิบัติสิ้นแล้ว ด้วยน้ำเสียคล้ำเข้ม
จากโรงงานหีบอ้อยที่กำลังทะลักพลั่งๆ ออกมาอย่างน่ากลัว

กว่านายอำเภอจะสั่งปิดโรงงาน แม่น้ำสายนี้ก็คงเน่าสนิท
ไปนานแล้ว

สลิล ศิริมงคล

- เกิด ๑ สิงหาคม ๒๕๓๑
- การศึกษา - กศ.บ. วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน
- การทำงาน - เริ่มรับราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐
- ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ ๒ ระดับ ๖ โรงเรียนวัดสายชล ณ รังษี
- ผลงาน
- ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น แบบฝึกการเขียนสร้างสรรค์ บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องมาตราตัวสะกด หนังสือร้อยกรองคำยาก แบบฝึกการอ่านเขียนคำคล้องจองมาตราตัวสะกด และหนังสือเกมการเล่นภาษาไทย
 - เผยแพร่ทางสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ เรื่องสั้นชื่อ พรุ่งนี้ไม่มีคนแผ่นดินพ้อ และบทความวิชาการ ชื่อ ๑๐ วิธีในการสอนเขียนเรื่องให้เป็น และมิติใหม่ในการสอนให้รักการอ่าน
 - เรื่องสั้นชื่อ ตังตวงแก้ว ได้รับรางวัลชมเชย จากสถาบันภาษาไทย หัวข้อเรื่อง อยู่บ้านเท่านั้นอย่างหนึ่งดูตาย ปั่นหัวปั่นควายให้ลูกท้อเล่น

ดั่งดวงแก้ว

สลิล ศิริมงคล

แดดเจ็ดจ่ำบ่ายนี้แทบจะแผดเผาหญ้ากรอบแห้งสีน้ำตาล
ที่ขึ้นอยู่ริมทางให้ไหม้เป็นจุด เปลวร้อนแรงพวยพุ่งจากผืนดิน
อบร่างของเด็กชายให้ผะผ่าวไปทั่วทุกชุมชน เหมือชุ่มหลังจนเสื้อ
เปียก ชมับและท้ายทอยเริ่มมีน้ำไหลหยด

“อีกห้าสิบปีจะร้อนมากกว่านี้อีกเท่าตัว” ครูเคยบอก เพราะอะไรดวงซี้เกียจคิด ถึงบ้านดวงเปิดฝาโอ่ง ดักน้ำกินไปครึ่งขัน

พ่อมองหน้าจากร่างแหที่ซ่อมค้างไว้ พูดยาว “แม่เขาทำขนมกล้วยไว้แน่ะ”

“ครับ” ดวงตอบแล้วรีบถอดชุดนักเรียนแช่น้ำ ขยำกับผงซักฟอก

พอมอง ๆ แล้วนึกขึ้นมาได้ “แม่เค้าว่าจะซื้อเสื้อให้ใหม่ จะได้ไม่ต้องซักทุกวัน” น้ำเสียงพ้ออ่อนลง

“ไม่เป็นไรหรอกพ่อ ทน ๆ ใส่ไปก่อนอีกไม่นานก็ปิดเทอมแล้ว” ดวงพูดพร้อมกับเขย่งเท้าเหวี่ยงตัวขึ้นนั่งบนพื้นบ้านแทนการขึ้นบันได พื้นบ้านนั้นสูงกว่าพื้นดินเพียงแค่เอวของดวง ถึงกระนั้นก็ยังมียันไดเป็นลูกชั้น พอให้รู้ว่ายากขึ้น

ดวงคว่ำล้งไม้ที่แอบข้างฝาคว่ำลง ทบิบบมุดเลข คิดอะไรไปเรื่อย สะอึกหน้าพูดกับพ่อที่นั่งอยู่ข้างล่าง

“พ่อครับ วันนี้มีครูจากโรงเรียนในเมืองตั้งหลายคนมาชวนให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หกเรียนต่อชั้น ม.๑ พ่อจะให้เรียนไหมครับ”

พ่อขมวดคิ้วเล็กน้อย “เออ แล้วจะคุยกับแม่เค้าดู” พ่อพูดแค่นั้น

คิด ๆ ดูแล้วก็แปลกใจ พ่อไม่ซักถามดวงว่าอยากเรียนหรือเปล่า จริง ๆ แล้วดวงสงสารพ่อกับแม่อยู่ไม่น้อย ทำงานหนัก

กันทุกวัน ตั้งแต่ดวงจำความได้ ไม่เคยเห็นพ่อแม่ นั่งเฉย ๆ ลักที่
แม้พี่ ๆ สองคนจะช่วยงานในนาได้แล้วก็ตาม วางเมื่อไรเป็นได้
สานตะกร้า สานหมวก ทอเสื่อ หาปู หาปลาไปเรื่อย วันไหนที่
เห็นพ่อกับแม่นั่งเฉย ๆ พี่เด่นพี่ชายคนโตมักถามว่า “ไม่สบายหรือ
เปล่า”

แม่ว่า “เอ๊ะยังงี้ จะให้ไม่สบายซะเรื่อย”

ตัวพี่เด่นเองถอดแบบจากพ่อแม่ไม่ผิดเพี้ยน เสร็จงาน
ในนาแล้วเป็นต้องไปรับจ้างแถวสะพานบ้านทำอะไรต่อมิอะไรไป
ตามเรื่อง

ที่จริงน่าเห็นใจพี่เด่นที่ไม่ได้เรียนหนังสือ พ่อเล่าว่า “ตอน
นั้นจนมาก นายังเช่าเขาทำ ยังดินะที่ตอนนีพอจะลืมตาอ้าปากได้
บ้างแล้ว” ความคิดดวงล่องลอยไปกับคำพูดของพ่อ แม่ก็ยังคง
เล่าให้ฟังว่า “ได้อาศัยดาวนี่แหละ” แม่หมายถึง พี่สาวของดวงซึ่ง
เป็นน้องสาวของพี่เด่น

“เห็นใจดาวมันเหมือนกัน ร้องจะเรียนต่อ แม่หมดปัญญา
ที่จริงพี่คนนี้เขาหัวดินนะ ที่แรกครูจะให้ทุน แม่เป็นห่วงไปเรียน
ไกล ๆ เดินทางลำบาก” นึกถึงคำพูดแม่แล้วสงสารพี่ดาวขึ้นมา
ทันที พี่สาวคนนี้ทำงานหนัก ทั้งงานในบ้านและนอกบ้าน พี่ดาว
เคยบ่นอยากเรียน เพราะชอบอ่านหนังสือมาก พบกระดานห่อของ
หนังสือพิมพ์ พี่ดาวก็จะอ่านอยู่นั่นเอง ใครถือหนังสืออะไรมาเป็น
ต้องขอยืมเขาหมด หรือแม่แต่จะให้ดวงยืมหนังสือห้องสมุดที่
โรงเรียนมาให้อ่าน พี่ดาวก็เคยขอร้องดวงบ่อย ๆ

วันใดว่าง ๆ พี่ดาวจะไปอ่านหนังสือที่ที่อ่านหนังสือหมู่บ้าน
แม่เคยดูหลายครั้งว่า “เป็นผู้หญิง ผู้สิง ให้อยู่บ้าน อย่าเที่ยวไป
ไหนต่อไหนมันไม่ดี”

พ่อว่า “ดาวเป็นเด็กฉลาด อีกสักปีสองปีจะให้ไปเรียนการ
ศึกษาผู้ใหญ่” พี่ดาวดีใจยิ่งกว่าได้เสื้อตัวใหม่เสียอีก

ดวงย้อนกลับมาคิดถึงตนเอง เสียงครูชักชวนเรื่องเรียน
ต่ออย่างค้างอยู่ในใจถ้าเล่าให้พี่ดาวฟังต้องได้รับเสียงสนับสนุนแน่ๆเลย
แต่...เพียงแต่คิดก็ท้อแล้ว โรงเรียนอยู่ไกลนัก

เสร็จการบ้าน เสียงแม่เรียกให้ไปเก็บตำลึง ดวงชอบมาก
เพราะชอบดูลูกตำลึงสุกปลั่งสีแดง “มันช่างเป็นสีที่สวยงามที่สุด” ดวง
คิด และชอบที่จะดูลูกตำลึงแหงนเงี้ยวด้วยนกกักตกิน นึกขึ้นชมว่านก
ตาดี ขนาดบินสูงออกอย่างนั้น ยังเป็นเหยื่อของมันทุกที

โรงเรียนต่อใกล้ความจริง เป็นฝีมือพี่เด่นซึ่งออกความคิด
ว่า น่าจะเอาดวงไปฝากป้าม้วนพี่สาวแท้ ๆ ของแม่ที่ตลาดเล็ก ๆ
ติดตัวเมือง ที่แรกพ่อแย้งว่า “บ้านเขาคับแคบ ลูกเขาก็มี หน้า
ร้านยังขายของอีก จะวุ่นวายกับเขาเปล่า ๆ”

แม่พาดวงไปลองพูดฝากฝัง จริงอย่างพ่อว่า บ้านป้าไม่ได้
เป็นหลัง ๆ มีบริเวณเหมือนอย่างที่เราเห็นแถว ๆ บ้าน ลักษณะบ้านของ
ป้าเป็นห้องแถวไม้ติดกันเป็นพืด หน้าบ้าน น่าจะเรียกหน้าร้านมาก
กว่า เพราะทำเป็นร้านขายของชำไปด้วย หลังบ้านเป็นแม่น้ำสาย
ใหญ่ มีสะพานไม้แข็งแรงทอดยาวต่อจากตัวบ้านไปสู่แพลอยน้ำ ทำ

ด้วยปูน ที่เรียกว่า “โป๊ะ” คนรุ่นก่อนฉลาดที่ใช้ต้นตาลขนาดใหญ่
ปักยั้งลึกลงดิน ขนาบสองข้างไม่ให้โป๊ะลอยเคลื่อนไปมา

ป่าท่าทางใจดี สองข้างมุมปากมีน้ำหมากไหลซึม ป่าหยิบผ้า
เช็ดปาก ฟังแม่คุยแล้วหันมาคายหมากใส่กระโถน ตั้งท่าจะกิน
คำใหม่

“เล็กไม่ได้ชะที่” พุดไปก็หยิบพายเล็ก ๆ คั่วกปูนป้ายใส่
ใบพลู ป่าทอดสายตาดูดวง แววมืดตาจายอยู่

“ดีเหมือนกัน นี่ก็เสียบ ๆ ไปอยู่กรุงเทพฯสองคน” ป่า
หมายถึงลูกสาวและลูกชาย

“ไอ้ที่อยู่นี้เค้าก็มีลูกเล็ก จะได้เป็นเพื่อนน้อง เอ้า! แล้วจะมา
เมื่อไหร่ล่ะ” แม่ยิ้มสมหวัง ก่อนที่ดวงจะไปที่สะพานหลังบ้าน
ได้ยินแม่พุดเรื่องคำกินอยู่ ป่าโบกมือโบกมือ จะพูดอะไรดวงไม่ได้
ยิน ดวงชะเง้อคอดูสายน้ำกว้างใหญ่ไหลล่องพล้วด้วยแรงคลื่น
เสียงเรือหางยาวเร่งเครื่องแข่งแข่งกันไป คลื่นลูกโตม้วนไล่กัน
กระแทกโป๊ะโคลงเคลงไปมา เสียงป่าร้องเรียก

“ว้ายน้ำเป็นหรือเปล่า เดี่ยวได้พัดตกลงไปหรอก” แม่คง
บอกแล้วเพราะเสียงป่าเสียบไป

“นี่เสียบเขาไปไหนล่ะ” แม่ถาม แม่เรียกลุงว่าเสียบ เพราะลุงมี
เชื้อจีนอยู่มากทีเดียว

“โอ้ย ! ไปไหนไม่ไหวแล้ว อยู่หลังบ้านเนาะ” ป่าส่ายหน้า

“รวมปีแล้วมั้ง ต้องป้อนข้าวป้อนน้ำกันทุกมื้อ ไม่ได้ป่วย
อะไรหรอก ทั้งแก่ทั้งหลงเลยไปกันใหญ่” ป่าท่าทางอ่อนใจ

เสียงฝีเท้าเล็กๆ วิ่งตึกตักอยู่ชั้นบน คงจะเป็นลูกชายพี่น้อง
นั่นเอง บ๊าว “เนอะ เล่นอยู่บนเล่าเต็ง เบา ๆ หน่อย โดมเอ๊ย”

แม่ลากลับเมื่อสายเต็มที

“ทีหลังไม่ต้องลำบากหรอกนะ ผักหญ้า ปลาเค็มนี้ ตลาดมี
ถมเถ” ป้าพูดเมื่อกัมดูของที่แม่นำมาฝาก

แม่ว่าประสาชื่อ “จะเป็นไรไป ของเรามีเอง ซื้อหามาเมื่อไร”

เย็นนั้นดวงกินข้าวไม่ค่อยลงแม่จะมีของโปรด พี่เด่นหา
ปลาเล็กปลาน้อยมาให้แม่ลับทำทอดมันเพราะรู้ว่าพ่อและดวงชอบ

ไล่เปิดเข้าเล่าแล้ว ดวงเลยนั่งข้างเล่าเปิด หยิบกิ่งไม้เขี่ยดิน
ไปตามเรื่อง ต่อไปดวงคงไม่ได้ช่วยแม่เก็บไข่ ดวงชอบเก็บไข่เปิด
พอ ๆ กับเด็ดใบตำลึง เพราะเปิดบางตัวชอบไข่เรียรด ไม่เป็นที่
ดวงสนุกกับการค้นหาไข่เปิด

คืนนั้น พระจันทร์กระจ่างฟ้า บุญเมฆไหลย่นผ่านบาง ๆ
พอกับแม่นอนดึกกว่าทุกคืน พ่อจับแขนดวงบีบเบา ๆ “อยู่บ้านป้า
ต้องขยัน ๆ หน่อยนะลูก ยังไงก็ไม่เหมือนบ้านเรา” พ่อหยุดนึกหนึ่ง
“อยู่บ้านท่านอย่านั่งดูด้าย ปั่นวูบปั่นควายให้ลูกท่านเล่น” เข้าใจ
ไหมลูก พ่อย่า แม่ลูบหัวดวงด้วยรักและอาวรณ์ มือแม่ยามนี้
อุ่นไอนัก ดวงอดจะกอดแขนแม่ไม่ได้

ดวงรู้สึกใจเบาโหวงเหวอย่างไรไม่รู้ หลับ ๆ ตื่น ๆ ตลอดคืน

ฟ้าเปิดสว่างแสงสีขาวลดรอยโหว่ของหลังคา ดวงตาลอย
มองอยู่อย่างนั้นจนตื่นสายกว่าใคร ๆ วันนี้ดวงให้ข้าวไก่อานกว่า

ปกติ สายตาจับจ้องแม่ไก่และลูกไก่ชนเหลืองนุ่มฟูที่กำลังจิกกินข้าวเปลือก เสียงแม่ร้องเรียกดวงให้กินข้าวเร็ว ๆ ออกเดินทางแต่เช้าจะได้ไม่ร้อน

พี่เด่นเตรียมเรือไว้แล้ว ดวงหันไปมองพี่ดาว ร่างผอมบาง ยืนพิงฝาบ้านอย่างเหงา ๆ ดวงอดใจหายไม่ได้

เรือเปิดลำนั้นถึงสถานีรถไฟทันรถไฟเที่ยวแรก แล้วต่อรถประจำทางไปอีกทอดหนึ่ง แม่มาส่ง นั่งได้เดียวเดียวก็กลับ ดวงมองตามหลังแม่น้ำตาคลอ

ดวงมีน้องโตมช่วยให้อายุเร็ว ทั้งสองดูเข้ากันดี พี่นิดรักและเอ็นดูดวงอยู่ไม่น้อย วันที่ดวงไปเรียนหนังสือ มักมีขนมติดไม้ติดมือฝากน้องประจำ จนป้าต้องเอ่ยปากห้าม

ดวงกลายเป็นครูของน้องไปด้วย การบ้านของน้องเสร็จเรียบร้อยโดยพี่นิดไม่ต้องเหนื่อยใจ พี่นิดว่า “โตขึ้นน่าจะเป็นครูนะ”

จริง ๆ แล้ว ดวงชอบช่วยป้าขายของมากกว่า วันหนึ่ง ๆ ได้พบคนมากหน้าหลายตา และที่ชอบก็ตอนรับเงินจากลูกค้านะแหละ มีความสุขดีออก

อากาศวันนี้ดูอึมครึมชอบกล เตี้ยสว่างเตี้ยมืดเหมือนฝนจะตก ลมแรงกระโชกเป็นระยะ คลื่นแม่น้ำซัดสาดตลิ่งดังโครมครืน โคลนเลนใต้ถุนบ้านถูกน้ำชะละลายเป็นสีเทาเข้ม พักใหญ่ลมแผ่วลง ฝนไม่ตกอย่างทีคิด หลังกินข้าวเย็นดวงรวบรวมจานชามไปที่โถ้ล้างตรงแม่น้ำนั่นเอง พี่นิดบอกให้อ่านาฝนบนบ้านล่างอีกครั้ง จากนั้นคว้าผ้าชีวฐบ้านต่อ

“ดวงนี้ขยันจริง” ฟันดอเอ๋ยปากชม

“พ่อแม่เขาสอนดี” ป้าเสริม

คำแล้ว ฟ้ามืดมืดไร้ดาว ดวงยนิที่ระเบียงบ้านชั้นบน มอง
เลยไปที่ฝั่งแม่น้ำด้านโน้น แสงวับแวมลอดจากดงมะพร้าวเป็น
หย่อม ๆ ไกลสุดสายตาทางซ้ายต้นแม่น้ำ แสงกระพริบวับวาวจาก
ต้นลำพูดูคล้ายไฟประดับต้นไม้งานเฉลิมพระชนมพรรษา หิ่งห้อย
คงมีน้อยเพราะแสงนั้นริบหรี่เต็มที ดวงจ้องมองความงามใน
ความมืดอยู่เนิ่นนาน

แสงตะเกียงส่องสะท้อนจากใต้ถุนบ้าน เรือลำเล็กเพรียวที่
เรียกว่า “เรือบด” จอดอยู่ใต้สะพานนั่นเอง ชายผิวหน้าดำคล้ำ
เป็นมันเมื่อต้องแสงไฟดูจะรุ่มราวคราวเดียวกับพ่อยกพายขึ้นลง
ท่าท่าเหมือนพายเรือ แต่แปลกที่เรืออยู่กับที่ เสียงพายลงน้ำ
ดังจ๋อม ๆ ข้างเรือมีสวิงใหญ่ด้ามยาวตาถี่ ๆ รอน้ำปริ่ม ๆ ดวงสู้
อุตส่าห์ลงจากบ้านมาดูใกล้ ๆ สังเกตเห็นว่าเขานั่งทับด้ามสวิงอยู่
เขาใช้พายวัดวาคน้ำเข้าในสวิงนั่นเอง ครูหนึ่งเขารามือพร้อมกันกับ
ขยับตัวยกสวิงขึ้นดู กุ้งตัวผอมละเอียดอยู่ในนั้นเกือบครึ่ง

“ลองดูไหมล่ะ” ชายผู้นั้นชวนคุย

ดวงยิ้มตอบเบา ๆ “ไม่เป็นครับ”

“เด็กขนาดนี้พายกุ้งเป็นกันทั้งนั้นแหละ” ดวงเพิ่งได้คำตอบ
ว่าที่เห็นเมื่อครูคืออะไร

เสียงกระแอมไอของลุงทำให้ดวงต้องรีบขึ้นบ้านทันที

เรือโดยสารเหี่ยวเข้าตรู่แล่นผ่านไป เสียงแก้ไข้เรือดังแกรกราก ดวงวิ่งลงสะพานมาเห็นปากำลังลำเลียงแข่งใส่เรือ

"บ๊ายจะไปไหนครับ"

"วันนี้वरกลัว ย กำหนดเรือจะเข้าวันนี้แหละ" ป้าหมายถึงเรือบรรทุกกล้วยที่จอดเทียบท่ารอผู้ซื้อ

ดวงขอไปด้วยโดยไม่ลืมที่จะหุงข้าวก่อน

เรือนแพริมน้ำที่ป้าเรียก "ห้องน้ำ" นั้นเรียงรายอยู่ติด ๆ กันเกือบสิบหลังคาเรือน ป้าเล่าว่า "เมื่อสี่ห้าห้าปีก่อนคึกคักกว่านี้ ขึ้นบกไปชะเยอะแล้ว"

ป้าเบนหัวเรือข้ามคู้้งน้ำไปฝั่งตรงข้าม สายน้ำค่อนข้างเขี้ยว ป้าออกแรงคัดท้ายเรือจนถึงแพที่มีเรือฉลอมลำใหญ่ ห้องเรือลึกกว้างบรรจุกล้วยนับพันหวี เจ้าของเรือเดินข้ามสะพานไม้แผ่นเดียวจากแพมายังเรืออย่างคล่องแคล่ว เขาหักท้ายป้าอย่างคั่นเคย พลากร้องเรียกลูกชายให้มานับกล้วย และโยนต่อกันเป็นทอด ๆ ใส่เรือสำปั้นของป้า พักเดียวกล้วยก็เต็มเรือ ขากลับพายทวนน้ำ โชคดีที่มีลมเย็นพัดพาความชุ่มฉ่ำโสมมาพอคลายเหน้อย ถึงบ้านดวงเป็นธุระเรื่องลำเลียงกล้วยขึ้นจากเรือ สายหน้อยมีคนมารับกล้วยไปหมด

ดวงคิดดูแล้วป้ากับแม่เหมือนกันไม่มีผิด อะไรที่เป็นเงินได้ ก็จะไม่ปล่อยให้ออกาสผ่านเลยไป เสียงพีนิดตะโกน "ตู่น้องโถมให้ทีซี ตื่นมาเดี๋ยวเดียว หายไปแล้ว หน้าตายังไม่ทันล้างเลย"

ออกไปเยี่ยมหน้าดูตามบ้านละแวกนั้น พบน้องอยู่ที่บ้านติดกันนั่นเอง กำลังเล่นเพลินอยู่ ดวงจูงน้องกลับบ้าน ป้อน้องไปก็ตักข้าวต้มเครื่องใส่ปากไปด้วย

แสงตะวันบ่ายคล้อยทาบทับตัวบ้านเกิดเงาร่มเย็นทอดที่สะพานไม้ ดวงนั่งห้อยเท้า ในมือถือข้าวโพดฝักย่อมกอดทะสบายอารมณ์ น้ำกระเซ็นสาดเป็นละอองเปียกเท้า ดวงก้มดูปลาเลื้อยล่ายจุกว้ายหนีปลาอะไรไม่ทันสังเกตเหมือนกัน ดวงโยนข้าวโพดที่เหลือลงน้ำปลัปลาแขยงนับสิบตัวผุดขึ้นจากผิวน้ำเบื้องล่างมาออกกอดทะส้างข้าวโพด บ้านป้ามีอะไรให้เพลิดเพลินคลายเหงาได้เหมือนกัน ดวงคิด

เสารั้วว่าจะกลับบ้านเสียที ดวงคิดถึงใครต่อใครไปเสียหมด แต่ติดที่ป้าไม่สบาย วันนี้เวรกล้วยอีกแล้วซี ดวงเห็นป้านอนตั้งแต่กินข้าวกลางวันแล้วเสียงน้องวิ่งตึง ๆ มาจากหน้าบ้านเหวี่ยงโถมหน้าทำให้ป้าลุกขึ้นนั่ง สองตาแดงด้วยพิษไข้

ดวงจึงถามว่า "ป้าครับ เดี๋ยวดวงไปเอากล้วยให้นะ"

ป้ารีบส่ายหน้า "อย่าเลยลูก ช่างมันเถอะ งวดหน้าก็ได้" ป้าปรือตาพูด แล้วลงนอนต่อ

ดวงเดินพรวด ๆ จวดยพายได้ แกะโซ่เรืออย่างระวัง ฟันดลงสะพานมาถาม "ไหวหรือดวง" ดวงพยักหน้า ฟันดเตือน "พายแอบ ๆ นะ รีบไปรีบมา ฝนทำท่าจะตก"

กระแสน้ำเป็นระลอกพลั่ว ดวงจ้ำเรือเลาะริมกอจาก เมื่อหันไปอีกทีก็เห็นน้องโดมโบกมือหยอย ๆ

ลมเริ่มพัดแรงเห็นหลังคาเรือนแพอยู่ไม่ไกลนัก กลุ่มเมฆ
สีดำเบื้องบนรวมตัวกันลอยต่ำ กอจากไหวโอนเอนเสียดสีกันดัง
น้ำกล่ว ลมกระโชกแรงขึ้นเรื่อย ๆ คลื่นซัดกระแทกเรือพาน้ำกระเซ็น
เป็นสาย

ดวงออกกำลังสองแขนคัตท้ายไม่ให้เรือส่ายไปมา เห็นเรือ
แพและเรือฉลอมลำนั้นแล้วที่ฝั่งตรงข้าม ดวงเริ่มเบนหัวเรือ
กระแสน้ำถาโถม แรงลมปะทะเรื่อน้อยลำนั้นลอยละล่องลิวไป
จนกลางลำน้ำ หัวคู้้งน้ำพอดิ มันคืออะไรกันแน่ เกลียวน้ำหมุนวน
เป็นล่ำลิกคล้ายหลุมขนาดใหญ่ ดวงใจสั่น พาลมือไม้อ่อน แต่ก็
พยายามงัดซ้ายงัดขวา

เรือยังคงหมุนอยู่อย่างนั้น เรือฉลอมยังอยู่ในสายตา อ่อน
ล้าสุดทนทานแล้ว ฝนโปรยกระหน่ำหนาเม็ดจนจับตามใบหน้า
สองแขนอ่อนล้า คลื่นลูกสุดท้ายโหมกระแทกเรือ น้ำเต็มลำ เรือ
พลิกคว่ำในทันที แรงดูดของเกลียวน้ำหมุนวนพาร่างของดวงดึงสู่
ใต้ผิวน้ำนั้น

มโนภาพคล้ายฝันอันเลื่อนลาง สายน้ำเย็นเยือกโอบรัดร่าง
ให้เบาหวิวดุจไร้น้ำหนัก จิตสำนึกสุดท้ายคล้ายแสงสว่างสีขาวส่อง
วาบ เห็นเป็นพ่อ แม่ และพี่ทั้งสองร้องเรียกดวงกันอึงอล ต่าง
เอื้อมมือจนสุดปลายนิ้วที่จะสัมผัสกันได้ ดวงตะเกียกตะกายไขว่คว้า
มือที่เห็นสุดแรงเกิด ก่อนที่ความตายจะได้รับชัยชนะ ทั้งผมทั้งมือ
ของดวงก็ถูกมือหลายมือฉุดลากขึ้นเรือ ในวินาทีเดียวกับที่ดวงทะเล้ง
พรวุดขึ้นมา

เสียงอะอะโดยรอบ ดวงลืมตาขึ้น เสียงร้องว่า “รู้สีกตัวแล้ว”

เวลาผ่านไปนับชั่วโมง ดวงจึงรู้เรื่องราว ดวงเป็นหนี้บุญคุณ
ของใครต่อใครหลายคน เจ้าของเรือกล้วยก็ใช่ เขาเล่าว่า “เห็น
ตั้งแต่ข้ามฝั่งมาแล้ว ดูแล้วทำจะลำบาก เกือบช่วยไม่ทันเหมือนกัน”

ชาวบ้านอีกคนเสริมว่า “นี่ยังโชคดีนะ พอตีขันธ์เรือหนีฝนจะ
กลับบ้านผ่านมา แต่ถ้าไม่โผล่ขึ้นมา คงไม่มีปัญญาช่วยเหมือนกัน”

ดวงยกมือไหว้ทุก ๆ คนแล้วหลับตาลง คิดอยู่ในใจว่าฝัน
ร้ายหรือเปล่า เมื่อครู่ดวงกำลังตั้งสູນรกแท้ ๆ

เสียงเรือรับจ้างดับเครื่องหน้าแพ คนขับตะโกนโหวกเหวก
ถามหาดวง ป้าส่งคนมาตามเป็นแน่ เจ้าของเรือพูดเสียงดัง “เข้าไป
หน่อย เครื่องมาเสียกลางทาง มัวแต่ซ่อมเครื่องอยู่ที่ใต้สะพาน
หน้าวัดนี่เอง”

ไปถึงกับอึ้งพูดไม่ออกเมื่อรู้เรื่องราว ลูบหลังลูบไหล่ พูด
เสียงลั่นเครือ

“นี่ถ้าดวงเป็นอะไรไป ป้าจะเป็นบาปเป็นกรรมที่สุด”

คืนนั้นดวงหนาวสั่น ไข้ขึ้นจนถึงเช้า ไม่นึกว่าพ่อและแม่จะมา
สองมือของพ่อหิ้วของพะรุงพะรัง

“เจ้าดวงเขียนจดหมายว่าจะกลับ ไม่เห็นไปเลยมาตุ ว่าจะ
เยี่ยมเฮียเขาด้วย” พ่อเอ่ยนำ “โง่ลูก ช่วยป้าเขาทำงานบ้างหรือเปล่า
ซี้เกียจไม่ได้นา” พ่อคุยไปเรื่อย ๆ

“ไอ้เรื่องนั้นไม่ต้องห่วงเขาหรอก ขยันเกินไปสิไม่ว่า” แม่ยิ้ม
พอใจ กล่าวเสริมทันที

“เออ ดวงเขาพายเรือเก่ง จะใช้สอยซื้อข้าวของอะไรที่ตลาดน้ำ
ก็ใช้เหอะ พี่ม้วนเองก็อายุมากแล้ว” ป้าถึงกับหยุดเคี้ยวหมาก

คืนวันผ่านพ้น ด้วยวัย ๒๒ ปี ดวงดูจะสูงใหญ่กว่าปรกติ
เขาก้าวเท้าเข้าบ้านป้า มือหอบของฝากหลายอย่าง ป้าดูแก่และผอม
ลง ผมสีขาวและริ้วรอยย่นบอกถึงความตรากตรำและอ่อนล้า ที่ดู
ไม่เปลี่ยนคือป้ายังใส่เสื้อคอกระเช้าและกินหมาก ป้าชอบใจเมื่อ
ดวงส่งถุงหมากพลูให้ และปลื้มใจที่รู้ว่าดวงมีงานทำแล้ว ดวงลุกขึ้น
ชั่งน้ำตาลเมื่อมีลูกค้าเข้ามาสั่งซื้อ

ดวงค้างบ้านป้าตั้งตั้งใจ คืนข้างขึ้นฟ้าใส จันทร์กระจ่าง
ดาวสุกปลั่งส่องแสงจันทร์นับดวงได้ ต้นเม่น้ำนั้นแสงหิ่งห้อยริบหรี่
แทบมองไม่เห็น มันคงไม่อยู่แล้วกระมัง ดวงคิด

เขาอยู่ที่ระเปียงบ้านชั้นบนนานนับชั่วโมง ดึกสงัดแล้วทุก
อย่างสงบเงียบ ละอองน้ำค้างพาให้ผิวกายเย็นฉ่ำ แม้จะรู้ว่าเรือ
“ลำป่าน” ของป้าขายไปตั้งนานแล้ว แต่ดวงก็อดจะจ้องมองได้
สะพานไม้ไม่ได้

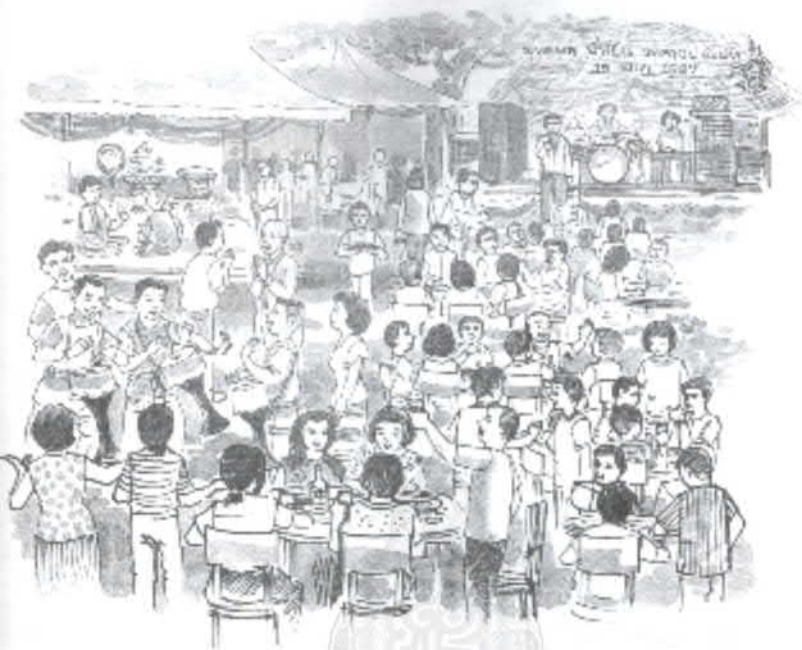
สองฝั่งแม่น้ำมีดมิดด้วยกลุ่มเมฆหนาเกลื่อนกระจาย
บังแสงจันทร์ พลันแสงพริบพรายจากหิ่งห้อยที่ลำพุดต้นนั้น
ปรากฏแก่สายตา ดวงรู้สึกดีใจนักที่ยังหลงเหลือภาพความหลัง
ประทับใจอีก

สาลี่ (อารีมิตร) วรलयงกูร

- เกิด** ๑๖ มีนาคม ๒๕๐๒
- การศึกษา**
- ๒๕๒๒ ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงจาก วค. เทพสตรี จ.ลพบุรี
 - ๒๕๒๕ การศึกษามัธยมศึกษา มศว. บางเขน กรุงเทพฯ
 - ๒๕๒๘ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- การทำงาน**
- รับราชการครูที่ ร.ร.สระบุรีวิทยาคม จ.สระบุรี ตั้งแต่ปี ๒๕๒๒ ถึงปัจจุบัน
- ผลงาน**
- บทกวีสั้นๆ ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่
 - เรื่องสั้นชื่อ เพิ่งคิดได้ ได้รับรางวัลชมเชย จากสถาบันภาษาไทย หัวข้อเรื่อง ตำนานพริกทะเลลายแม่น้ำ

เพิ่งคิดได้

สาส์ วรलयงกูร

เสียงกลองยาวจังหวะชวนครื้นใจก้องกระหึ่มไปทั้งหมู่บ้าน
หนุ่มสาววัยดีกกลุ่มใหญ่ขยับร่างเนิบนาบอ่อนช้อยไปตามจังหวะ
ลีลาของแต่ละคน หลากหลายชวนเพ่งพิศ เอียงซ้ายต้อนขวา
หลบหลีกกันด้วยชั้นเชิงของผู้จัดเจนเวที

เราในวันนี้คือลานดินกว้างใต้ร่มมะขามใหญ่หน้าบ้านผู้ใหญ่พลอย
ซึ่งฉากหลังด้วยแห่ปลา ติดตัวหนังสือซึ่งตัดจากโพมระบายสีสดใส
อ่านได้ความว่า

“พุทธพล จำเริญ ขอกราบลาอุปสมบท... ๑๕ พ.ค. ๒๕๓๗”
ด้านบนขวามือสุดมีนางฟ้าองค์เล็กๆ โปรยดอกไม้หลากสีกระจาย
อยู่เต็มผืนแห ที่คลี่ไว้อย่างมีศิลป์

และบนเวที “โคนมะขาม” ราวๆ หกโมงเย็นวันนี้จะอีกทีก
ไปด้วยวงดนตรีสดริงวงใหญ่ขวัญใจวัยรุ่นที่กำลังมาแรงสุดขีด
ของละแวกนี้ ถ้าถามยายม้วนซึ่งกำลังม้วนอยู่กับวงกลองยาว
ແກ່ງຈະບອກວ່າມັນ “ມ່ວນ” ลูกกลองยาวของทิดมากไม่ได้หรอก แต่
ถ้าถามพ่อพูด ว่าที่เพื่อนาคซึ่งกำลังเหวี่ยงโซ่อยู่กับการกะเกณฑ์
เรื่องทางเดินที่ห้าหกหลังนั้นละก็ เขาจะบอกว่าอะไรจะมีหน้ามีตา
สู้สดริงวงดังนี้ได้เล่า กลองยาวนั้นของແກ່ງແລ້ມ แต่สดริงนี่อาหารหลัก

ผมเคยแอบถามนักร้องนำของวงนี้ ในงานบวชแบบนี้เมื่อ
ปีกลาย ได้ความว่า ค่าตัวทั้งวงต่อการแสดงประมาณสี่ห้าชั่วโมงนั้น
หนักหนาสาหัสอยู่เอการ หน้าอย่างผมทำงานทั้งปีเก็บเงินเดือน
ทุกเดือนรวมกัน ไม่ต้องกินต้องใช้สักบาท ก็ทำท่าว่าจะไม่พอจ้าง
สดริงวงนี้มาเสริมบาร์มีตัวเอง

นี่ขนาดว่าเมื่อปีกลายความโด่งดังยังไม่เท่าปีนี้นะ

ผู้ใหญ่พลอยมีลูกชายหนึ่งคนลูกสาวหนึ่งคน น้องสาวของ
พ่อพูดนั้นหนีไปอยู่บ้านเพื่อนหนุ่มที่เรียน ปวช. ด้วยกันตั้งแต่
ตอนปิดเทอมเทอมสุดท้าย ความจริงไม่ได้หนี แต่ไปอยู่เฉยๆ

ไม่ได้หอบผ้าหอบผ่อนด้วย เพราะเธอเก็บใส่กระเป๋าร้อยเรียบร้อยแล้วไปแบบธรรมดาตัวเอง จึงไม่ต้องกลับมาขอขมาหรือทำพิธีผูกข้อมือข้อมือเหมือนสาวสมัยโบราณ พ่อแม่ก็ไม่ต้องอับอาย...

ผู้ใหญ่พลอยจึงชวนจัดงานแต่งงานลูกสาวไปอย่างน่าเสียดาย เหลือลูกชายสุดโปรดไว้เซตหน้าซุตาเพียงคนเดียว แม้จะเรียนจบแค่ ม.6 แต่ก็ทำงานโรงงานเป็นหลักแหล่ง

นำสมศรีเมียผู้ใหญ่พลอยเพิ่งกลับจากตลาดเกไปหาซื้อของสดเพิ่มเติม และไปแต่งหน้าทำผมเสียเซ้งวับ ผมดัดลอนใหญ่ของแกเซตเปิดหน้าอวบอิมให้เด่นชัดขึ้น ฉีดสเปรย์เสียหอมฟุ้ง ทำท่าว่าจะรักษาทรงอย่างนี้ไปได้ถึงเจ็ดวัน ผ้าถุงสำเร็จสีสดกับเสื้อลูกไม้เข้าชุดกันนั้นก็เหมาะเจาะกับรูปร่างอ้วนกลมของแก มาถึงแกก็เดินล่องหนึ่ไปๆ มาๆ อยู่แถวๆ เต้นท์ที่ทำครัว

โรงครัวกลางแจ้งวันนี้เตรียมอาหารไทยไว้ขันโต๊ะแบบโต๊ะจีนหลายอย่าง ทั้งผัดเผ็ด ผัดจืด ต้มยำ ลาบและแกงเผ็ด หมูเนื้อไม้ไม่อั้นเพราะในถังน้ำแข็งใบมหึมาหลังบ้านแช่เนื้อวัวไว้ 1 ตัว หมู 2 ตัว ไก่อีกนับสิบ ลุงซุบเพชรฆาตมือหนึ่งหน้าแดงก่ำอยู่หน้าเตาหุงข้าว ดีกรีเหล้าบวกร้อนของไฟช่วยเสริมหน้าเข้มของแกให้ดูต้นน้ำกลั้วขึ้นอีกเป็นเท่าตัว

ปายแล้ววงกลองยาวหยุดพัก เพลงลูกทุ่งและหมอลำ จากเครื่องขยายเสียงสร้างบรรยากาศ “งานบวช” แทนต่อไป “เครื่องไฟ” เจ้านี่ขำกว่าราคาหลายหมื่นอยู่ เพราะนอกจากจะเป็นเครื่องไฟชั้นดีมีอุปกรณ์มากมายเป็นคันรถ เป็นต้นว่าลำโพงขนาดยักษ์

ฟังแล้วสะท้อนหัวอกหัวใจ ยังมีธงทิวสายรุ้งประดับประดับบ้านงาน
ไห้ดงามตระการตา ไฟราวหลากสีสนสว่างไสวข้ามทุ่ง ประดับ
ตั้งแต่ในบ้านเรื่อยไปตามถนนเข้าหมู่บ้านไปถึงวัด และต่อไปตาม
ถนนเข้าวัดจนถึงถนนใหญ่ ผู้คนในรถที่วิ่งบนถนนใหญ่ต้องมองกัน
จนกลับหลัง ทำเอาเจ้าภาพ “ผึ่ง” แสบจะขึ้นนียด

เสียงลุงทองดีโหมะกวดประกาศขอเวลาเครื่องไฟปาาเชื้อเชิญ
แขกเหรื่อ ญาติพี่น้องตลอดจนเพื่อนฝูงของพ่อพุต ให้ไปร่วมพิธี
โกนผมและอาบนํ้านาค วงกลองยาวบรรเลงจังหวะชวนรำอีกครั้งหนึ่ง

โกนผมอาบนํ้าเสร็จ พ่อพุตก็สวมชุดนาคสีขาวสะอาดเอี่ยม
เสื้อคลุมผ้าลูกไม้ขลิบทองดูไกลๆ คล้ายเสื้อครุยรับปริญญา นั้น
เพิ่มความโอ่อ่าขึ้นอีกมาก ยิ่งกว่านั้นยังมีสร้อยคอทองคำอีกหลาย
เส้นน้ำหนักรวมราวๆ สิบบาทเห็นจะได้ ทูรชนเห็นนํ้าลายหก

ศีรษะเลื่อนโล้นของพ่อนาคประแป้งดอกกระเจา เนื้อตัว
เหลืองอร่ามด้วยขมิ้นดินสอพอง และหอมฟุ้งด้วยนํ้าอบไทย

นาคพุตนั่งพับเพียบเรียบร้อยรอเข้าพิธีทำขวัญอยู่บนพรม
ผืนใหญ่ที่ลาดทับเสื่อกกของวัด เดิมผู้ใหญ่พลอยจะทำขวัญนาค
บนบ้าน แต่เพราะความอบอ้าวของอากาศต้นฤดูฝนในเดือน
พฤษภาคม จึงต้องย้ายต้นบายศรี และเครื่องบวงสรวงทั้งหลายลงมา
ที่เตินท์ หน้าเวที หลังทำขวัญนาคค้อยเอาโต๊ะที่รื้อออกไปนั้น
มาตั้งใหม่

เกือบบ่ายสามโมง คณะทำวัจนาคก็มาถึง ที่เรียกว่า "คณะ" เพราะมีด้วยกันถึงสามคน ชายสองหญิงหนึ่ง ชายแรกนั้น ้วยกลางคนแล้ว หน้าตาผิวพรรณดี แต่งกายภูมิฐาน ชายที่สอง เป็นเด็กวัยรุ่นแต่งตัวง่าย ๆ แต่สะอาดสะอ้านช่วยหอบหิ้วสัมภาระ ต่าง ๆ หญิงนั้นอายุราว ๆ ๓๐ กว่า ๆ หน้าตาคมคายแต่งกายด้วย ชุดไทยสมัยรัชกาลที่ ๕

หมอขวัญเริ่มบท "สัคเค" ตอนบ่ายสามโมงเศษๆ น่าเสียง ห้าวแต่ม่วนลชวนฟังนั้นแหล่บ้างร้องบ้างเอื้อนเอ่ยเรื่องราวไปตาม บทบาทของหมอขวัญระดับแนวหน้า ตอนใดเป็นบทแม่นาคหรือ หมอตำแย หมอขวัญผู้หญิงก็จะรับแทน ลูกเล่นของหมอขวัญทำให้ชนบัตร์ไบละร่อย ไบละหำร่อยของผู้ใหญ่พลอยปลิวว่อนอีก หลายไบเป็นคำรถ คำยา คำหมอ คำฟูกเบาะเมาะหมอน คำเปล คำสายเปล ฯลฯ เธอออกอ้อนได้อย่างแนบเนียนไม่เคอะเขิน

กว่าจะเสร็จพิธีทำวัจนาคก็ราวๆ ห้าโมง นาคพูดเหวี่ยงโซก เหน็บกินชาติกไปทั้งสองขา ญาติมิตรอืดอาดปวดเมื่อยไปตามๆ กัน

ยิ่งเย็นงานยิ่งสับสนวุ่นวาย ผู้คนทยอยกันมาไม่ขาด แผนก ต้อนรับจัดโต๊ะเก็บโต๊ะตลอดเวลา คนนั้นมาคนนั้นก็กลับ จัดโต๊ะนี้ ๒ คน โต๊ะนั้นมาอีก ๓ คน โต๊ะโน้นอีก ๑ คน

แม้ในบัตรเชิญจะระบุเวลารับประทานอาหารว่า ๑๘.๐๐ นาฬิกา แต่ชาวบ้านก็ยังเป็นชาวบ้าน เวลาของเขาคือเวลาสะดวก "จะไปตอนไหนจะกลับตอนไหนมันเรื่องของข้า ข้าของข้าและข้าก็ ไม่ได้เดินบนหัวใคร"

แต่แขกส่วนหนึ่งก็ตรงเวลา ใกล้เคียง งานเลี้ยง
อย่างเต็มรูปแบบก็เริ่มขึ้น อาหารไทยขึ้นโต๊ะแบบจีนพาดูเข้าทำดี
จะไม่สะดวกหน้อยก็ตรงที่บริการมีน้อย คนที่มาช่วยงานไม่พอกับ
จำนวนโต๊ะที่จัดไว้ ตั้งห้าสิบหกสิบโต๊ะ

เคราะห์ดีที่ฝนไม่ตก ยามเย็นย่ำเช่นนี้จึงไม่ต้องพึ่งพาเต็นท์
ที่เตรียมมาไว้

สตรีวงดังเริ่มบรรเลงแล้ว ความโกลาหลในการรับประทาน
อาหารค่อยคลี่คลาย เพราะผู้คนเบนความสนใจไปที่ดนตรีเสียงบ้าง

สักหนึ่งชั่วโมงผ่านไป โต๊ะจีนโต๊ะไทยก็แทบจะไม่มีโต๊ะแขก
ที่มารับประทานอาหารจริงๆ เริ่มแยกย้ายกันกลับบ้าน แต่แขกใกล้ชิด
ซึ่งส่วนใหญ่ร่วมงานกันมาตั้งแต่ต้นได้โอกาสเบิกบานกันเต็มที่
ต่างพากันออกไปยัดเส้นยัดสาย ไม่มีวัย ไม่มีเพศ ไม่มีชนชั้น
เพราะทุกคน “ได้ที” เท่ากันหมด

เพลงวัยรุ่นจังหวะสนุกสนาน สลับหมอลำม่วนแต่มีวนว่า
พาเวลาล่วงเลยไปถึงสองทุ่มครึ่ง

กลุ่มวัยรุ่นแปลกหน้าเข้าใจว่า จะมาจากต่างบางกลุ่มใหญ่
ขี่มอเตอร์ไซด์ ซ้อนสองซ้อนสามมาจอดหน้าบ้านงานห้าหกคัน
ทำทางเมามาแล้วมิใช่หน้อย แล้วทั้งหมดนั้นก็เฮโลหายเข้าไปในกลุ่ม
นักเต้น เสียงเป่าปากเปี้ยวปาวปะปนเสียงโห่ร้องอึงคะนองอย่างสุดคึก

ราวสิบห้านาทีต่อมาในขณะที่ทุกคนสนุกกันอย่างสุดเหวี่ยงนั้น
ไฟฟ้าที่สว่างไสวก็ดับพรึบ ความอึกทึกบริเวณงานสงบลงเหมือน
ปิดสวิทช์ แต่ความเจียบนั้นยืนยาวเพียงเศษเสี้ยวของจิตใจ เสียง

แห่งความโกลาหล ก็กระหึ่มขึ้นแทนที่ เสียงตะโกนด่าอย่างหยาบคาย
เสียงชกต่อย เสียงฝีเท้าคนวิ่งสับสน เสียงกรีดร้องของผู้หญิงและ
ลูกเด็กเล็กแดง โต๊ะเก้าอี้ล้มโครมคราม ถ้วยจานนับสิบนับร้อยใบ
ปลิวว่อนแตกกระจาย แก้วชาบนโต๊ะกลายเป็นอาวุธชั้นดี เพราะ
แถมแอลกอฮอล์ล้างแผลให้ด้วย

กว่าก้านและตำรวจคุมงานจะแก้ไขสถานการณ์ได้ กว่าไฟฟ้า
บางดวงจะใช้งานได้ก็ราวๆ สี่ทุ่ม

นักดนตรีคนหนึ่งถูกข้อมลงไปกองอยู่กับพื้นเวที เด็กหนุ่ม
ข้างบ้านผมคนหนึ่งหัวแตกเลือดโชก อีกคนแขนหัก เข้าใจว่าจะ
โดนเก้าอี้เข้าไปเต็มแรง คนอื่นๆ หลายคนปากเจ๋อตาปูดเป็นแผล
ฟกช้ำถลอกปอกเปิกกันคนละเล็กคนละน้อย หรือจะไม่เล็กไม่น้อยก็
ไม่อาจจะทราบได้เพราะไม่มีใครมาแจ้งรายละเอียด

ผู้ใหญ่พลอยหน้าเหลือสองนิ้ว นิ้วเด็กเสียด้วย แก่ลังการ
อะไรไม่ถูกเลย ผมต้องไปช่วยจัดการเรื่องเอาคนเจ็บส่งโรงพยาบาล
ทุกคนหมดสนุก นักดนตรีเก็บข้าวของลงล่างพลางเหลือบแลฝ่า
ความมืดออกไปพลาง บริกรโต๊ะเงินเมื่อตอนหัวค่ำรับบทใหม่เป็น
พนักงานเทศบาล

ไม่มีใครรู้แน่ชัดว่าการจลาจลครั้งนี้เกิดขึ้นเพราะอะไร บาง
เสียงว่า วัยรุ่นที่ติดหน้าเวทีเหยียบเท้ากัน บางเสียงก็ว่าพวกนั้น
ทะเลาะกันมาก่อน บ้างก็ว่าพวกที่ซ้อมเตอร์ไซค์ตามมาหาเรื่อง
นักดนตรีเพราะไม่ถูกกันนานมาแล้ว บ้างก็ว่านักดนตรีเล่นไม่

ถูกใจนักตื่น บ้างก็ว่าผู้ใหญ่พลอยหรือไม่ก็พอนาคันนั่นแหละเป็น
ต้นเรื่อง ผมเลยไม่รู้ว่าจะฟังเสียงไหน

คืนนั้นทุกคนในงานโดยเฉพาะเจ้าภาพหวาดระแวงภัยจนไม่
ได้หลับไม่ได้นอน จะมีพวกแกตึกหรืออยู่ไม่กี่คนที่เมาหลับไปกับวง
เหล้าซึ่งแต่แรกกำหนดจุดประสงค์ในการตั้งวงว่า “เป็นเพื่อนเจ้าภาพ”

เพื่อนๆ พ่อนาคที่อยู่บ้านไกลและมีรถมาเองบางคนก็ขอตัวกลับ
แต่พวกบ้านใกล้และที่สนิทกันมากๆ ก็นอนค้างเป็นเพื่อน

รุ่งเช้า ขบวนแห่หน้าหน้าด้วยกลองยาววงเดิม แต่อ่อน
ระโหยโรยแรงผิดกับเมื่อวันวาน เพราะทั้งคนกลองคนแห่เมาค้าง
และอดนอนซิดเซียวโหวงเหว้งกันไปหมด

“พิธีบวช” ที่วัดเจียบเหงาตรงข้ามกับ “ส่วนประกอบของ
พิธีบวช” ที่บ้าน อย่างหน้ามือเป็นหลังมือ

ความจริง ประตู่ที่เปิดออกสู่ความเป็นพระภิกษุของพระ-
พุทธองค์นั้นเรียบง่าย ใช้เวลาไม่กี่นาที สมัยที่พระพุทธองค์ทรงมี
ชีวิตอยู่เพียงท่านตรัสคำว่า “จงมาเป็นภิกษุเถิด” เท่านั้นผู้บวชก็จะ
เป็นภิกษุทันที ซึ่งเราเรียกวิธีนี้ว่า “เอหิภิกขุอุปสัมปทา” เมื่อสิ้น
พระพุทธองค์ พุทธบัญญัติก็กำหนดให้ประธานและที่ประชุมสงฆ์
พิจารณารับผู้ที่จะมาเป็นสงฆ์ได้โดยใช้เวลาไม่มากมาย ไม่ต้องการ
สิ่งปรุงแต่งใดๆ ให้อย่างยาก มีเพียงเครื่องอุปบริหารและคุณสมบัติ
ของผู้บวชถูกต้องเท่านั้น แล้วทำไมเราจึงต้องเหน็ดเหนื่อยกับ
อะไรที่ไร้สาระมากมายเช่นนี้เล่า

เสร็จงานบวชอันแสนเอิกเกริกใหญ่โตซึ่งทำเอาเจ้าภาพหน้าแตก
ยับเยินไปตามความใหญ่ด้วยแล้ว ผมก็ไปช่วยผู้ใหญ่วางกับ
น้ำสมศรี เก็บข้าวของที่ยืมมาใช้ในงานส่งคืนเจ้าของ ซึ่งส่วนมากก็
เป็นของวัด ข้าวของที่หยิบยืมมาเสียหายไปเยอะ ทั้งที่เห็นเศษสิ่ง
ที่หลงเหลือ และทั้งที่ไม่เหลือแม้ร่อยรอย น้ำสมศรีกับลูกสาว
ลูกเขย และเพื่อนบ้านอีกสองสามคนเก็บโน่นรวมนั่นเวียนนับ
แล้วนับอีก น้ำสมศรีแก่กล้าของวัดจะขาด ถ้าของขาดและไม่ได้
ชดใช้จนสมราคาของจะเป็นบาปติดตัวไปถึงชาติไหนๆ อีก

ผู้ใหญ่วางนั้นหน้าจิตสันทึงกว่าวันที่มีเรื่องเสียอีก ผม
สงสารแก่ใจที่คนหน้าใหญ่อย่างแกต้องมาเสียหน้ายับเยินในงาน
ของตนเอง

“เอาไว้งานแต่งพ่อพูดค่อยแก้หน้าใหม่น้า...น้าผู้ใหญ่ ไม่
ต้องเสียอกเสียใจ งานนี้มันแล้วไปแล้ว” ผมกล่าวปลอบใจยังเชิง
ออกไปก่อน แต่แกก็ยังนั่งเฉยราวกับไม่ได้ยินอะไร

“ความผิดทั้งหมดอยู่ที่ไอ้พวกที่มาหาเรื่องนั้น ไม่ใช่เราทำเอง
นี่นา” ผมปลอบใจแกต่อไปอีก เพราะไม่รู้จะคุยอะไรที่เหมาะสม
กับบรรยากาศและกาลเทศะ

“คงไม่มีงานหน้าอีกแล้วละครู” แกส่ายหน้าเหินนาบอย่าง
หมดแรง

“โฮ ผู้ใหญ่ก็อย่าคิดอะไรมากนัก มันแล้วไปแล้ว” ผมย้ำ
คำเดิมเพราะยังนึกไม่ออกว่าจะพูดอะไร

“ไม่คิดไม่ได้สิครู มันต้องคิด” คราวนี้แกพยักหน้าขึ้นลง

ซ้ำๆ แทนการส่ายหน้า

“จะกลัวอะไรกันน้ำผู้ใหญ่ คราวหน้าเราต้องขอกำลังตำรวจ มาดูแลให้มากกว่านี้ ไอ้พวกสว่นั่นนะเห็นตำรวจมากๆ ชี้อร่าจะ ปอดแตกไม่กล้าก่อเรื่องหรอก” ความคิดผมชักจะเริ่มแล่น

“ไม่ใช่อย่างนั้นสิครู” ผู้ใหญ่พลอยเปลี่ยนกิริยามาส่ายหน้า ซ้ำๆ อย่างใช้ความคิดเหมือนเดิมอีก

“แต่ผมว่างานแต่งไม่ต้องมีสตริงอีกแล้วใช้ไหมน้ำผู้ใหญ่ เอา แค่จัดงานเลี้ยงให้หรูหรา แห่ขันหมากกันให้ครึกครื้นก็พอแล้ว ถ้าไม่มีสตริงก็ไม่มีโอกาสให้อั้วหมาบ้าพวกนั้นมาอลาละวาดหรอกนะ”

“นั่นก็เน่อยู่ละครู สตริงสะเตริงบ๊าบอเนี่ยผมไม่เอาอีกแล้ว คราวนี้ตามใจพระท่าน ท่านอยากมี ท่านว่าบางเราคนมีเงินมีหน้า มีตาเขาหากันทั้งนั้น” ผู้ใหญ่พลอยพูดไปถอนใจไป

“งั้นก็...ไม่มีปัญหาอะไร ผู้ใหญ่ทำให้สบาย งานหน้าค่อย ว่ากันใหม่” ผมรีบสรุปเพราะเห็นว่าแก็เดินมาถึงจุดที่จะทำให้แก็ สบายใจได้แล้ว

“มีสิครูปัญหานะมีแน่ ปัญหาใหญ่เสียด้วย” น้ำเสียงท้าย ประโยคนั้นผมฟังเหมือนแก็เหน็บแนมเยาะเย้ยใครบางคน ยิ่งฟัง ก็ยิ่งงง ผมจ้องตาแก็เบ่งเป็นเชิงบอกว่าผมงงจริงๆ

“ปัญหาเรื่องเงินไงครู” แก็พูดหนักแน่นสั้นๆ และจ้องตา ตอบผมเหมือนจะรับรองคำพูด

“ครูรู้ไหมครับว่าเสร็จงานบวชเนี่ยผมต้องใช้หนี้ ทอ กอ สอ ไปอีกหกเจ็ดปี”

ผมฟังแล้วสะดุ้งโหยงหวาดเสียวกับภาระหนี้สินของผู้ใหญ่
สมองที่มีนงมิดที่บออยู่เมื่อครุ่นเริ่มเปรี๊ยะปราดราวมิดที่อู่ใช้เวลา
ลับอยู่นาน เมื่อถึงจุดหนึ่งมันก็วาววับคมกริบ ผมมองเห็นหัวใจ
ของผู้ใหญ่ทะลุปรุโปร่ง “ปัญหา” ของแกที่กำลังวิตกกังวล กับ
“ปัญหา” ที่ผมพยายามทำตัวเป็นศิราณีช่วยไขให้มัน มันคนละ
เรื่องชนิดไม่ใช่ญาติโยมกันเลยทีเดียว คราวนี้ความ “หน้าแตก”
เป็นของผมบ้างละ

“ผมคิดว่าผมจะเลิกทำน้ำพริกละลายแม่น้ำเสียที่...มันไร้
ประโยชน์จริงๆ ได้ยินคนเก่าคนแก่พูดกันมานานนัก เพิ่งรู้ซึ้งวันนี้
เอง” ผู้ใหญ่พลอยคอดก แวดตาชื่อหม่นเศร้าที่สบตาผมหนึ่งนาน
นั้นชัดเจนจริงจัง

วันนั้นผมช่วยงานผู้ใหญ่พลอยต่อไปจนเสร็จเรียบร้อย
ด้วยจิตใจที่เบิกบาน ความหน้าแตกของผมไม่ได้ทำให้คนขี้อาย
อย่างผมรู้สึกอะไรเลย เพราะความดีใจมีมากกว่า.....ดีใจที่ได้
“แนวร่วม” มาร่วมสร้างสรรค์สังคมยุคใหม่เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน
เป็นคนระดับผู้นำหมู่บ้านเสียด้วย ผมฝันเฟื่องถึงการเปลี่ยน
ค่านิยมของคนไทยในเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีความดีงาม
น่าจะตั้งอยู่บนความถูกต้องเหมาะสม เพื่อความอยู่รอดของ
คนไทย สังคมไทย และประเทศไทย ผมรู้สึกกระหือมิใจและ
อบอุ่น อย่างน้อย ผมก็ไม่ใช่หนึ่งเดียวที่คิดอย่างนี้

นิตยา จรุงผลจิติ

เกิด ๒๘ กันยายน ๒๕๓๑

การศึกษา - พ.ศ. ๒๕๔๓ จบระดับปริญญาตรี (กศ.บ.) จาก
วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร
- พ.ศ. ๒๕๔๐ จบระดับปริญญาโท (ค.ม.) จาก
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การทำงาน - พ.ศ. ๒๕๔๒ อาจารย์โรงเรียนประถมบางแค
- พ.ศ. ๒๕๔๖ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการ
ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สป.กทม.)

- พ.ศ. ๒๕๔๘ ปัจจุบัน ศึกษานิเทศก์ ๘ ทำหน้าที่หัวหน้า
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สป.กทม.)

ผลงานเกี่ยวกับภาษาไทย

- นิเทศ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยของ
โรงเรียนในสังกัด สป.กทม.
- ชุตการสอนซ่อมเสริมการอ่านภาษาไทย เรื่อง การอ่านคำ
ควบกล้ำ ระดับชั้น ป.๓
- เรื่องสั้นชื่อ แม่ของครูแก้ว ได้รับรางวัลชมเชย จากสถาบัน
ภาษาไทย หัวข้อเรื่อง ฝนทิ้งให้เงินเริ่ม

แม่ของครูแก้ว

นิตยา จรูญผลฐิติ

ครูแก้วมองดูเด็ก ๆ วิ่งเล่นไล่จับกันที่สนาม ด้วยสายตาที่
เปี่ยมไปด้วยความรักและเมตตา ลูกศิษย์ของครูแก้วขยันเรียน
ชอบเล่นสนุกตามวัย ส่วนใหญ่จะมีฐานะทางบ้านไม่ค่อยดีนัก

ครูแก้วมักจะพร่ำสอนลูกศิษย์ของครูทุกคนให้เป็นคนดี ตั้งใจเรียน อดทนต่อความยากลำบาก ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและผู้อื่น เหมือนเช่นที่ครูแก้วเคยปฏิบัติเมื่อครั้งยังเป็นเด็กและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนถึงปัจจุบัน

เย็นมากแล้ว ครูแก้วเตือนให้ทุกคนรีบกลับบ้าน เมื่อลูกศิษย์คนสุดท้ายเดินพ้นประตูโรงเรียน ครูแก้วปิดประตูโรงเรียนแล้ว เริ่มต้นเดินรอบบริเวณโรงเรียนเพื่อสำรวจความเรียบร้อย ครูแก้วทำเช่นนี้ทุกวัน ก่อนจะเข้าบ้านพักครูซึ่งอยู่ในบริเวณโรงเรียนนั่นเอง ครูแก้วเดินช้า ๆ นึกถึงความหลังครั้งเมื่อยังเป็นเด็กชายแก้วอยู่บ้านที่ไม่น่าเรียกว่าบ้าน น่าจะเรียกว่าเพิงมากกว่า เพราะมีกำแพงวัดเป็นฝาบ้านด้านหนึ่ง ด้านที่เหลือเป็นฝาไม้เก่า ๆ มีหลังคาพอลุ้มแดด ลุ่มฝน มีพื้นที่พออยู่ได้ ๖ คน คือ พ่อ แม่ แก้ว และน้องอีกสามคน

พ่อของแก้วมีอาชีพขบรถสามล้อเครื่อง หรือที่บางคนเรียกว่า ตุ๊ก ตุ๊ก หาเช้ากินค่ำ ส่วนแม่รับซักรีดเสื้อผ้าของคนที่อยู่ในละแวกวัด เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว เงินของพ่อแม่แลกมาด้วยหยาดเหงื่อ แรงงาน หามาด้วยความยากลำบาก แก้วเป็นลูกคนโตได้เห็นความลำบากของพ่อแม่โดยตลอด แก้วรู้สึกสงสารเห็นใจและรักพ่อแม่มาก สิ่งใดที่แก้วช่วยให้แม่และพ่อเบาแรงได้ แก้วจะรีบทำทันที

มีเหตุการณ์ในช่วงวัยเด็กของแก้ว ที่การตัดสินใจของแม่ทำให้แก้วได้เป็นครูแก้วของลูกศิษย์แทนการประกอบอาชีพ

รับจ้าง เพราะเรียนน้อย วันนั้นแก้วจำได้ไม่ลืม

“แม่ครับ ครูให้แก้วมาบอกแม่ว่า ครูยังไม่ได้รับเงินค่าเล่าเรียนทั้งของแก้ว และของน้องครับ”

แม่ตอบสั้น ๆ ว่า “บอกครูว่า รออีก ๒ - ๓ วันนะแก้ว”

คืนนั้นดึกแล้ว แก้วสะดุ้งตื่นเพราะได้ยินเสียงพ่อแม่เถียงกัน พ่อพูดว่า “พอแล้ว ไม่ต้องให้มันเรียนต่อ เรียนแค่ ป.4 ก็พอ เจ้าแก้วมันโตแล้วออกจากโรงเรียนมาช่วยกันทำงานยังจะตีเสียกว่า จะได้มีรายได้เพิ่ม”

เสียงแม่โต้ตอบ “ฉันจะให้ลูกทุกคนเรียนสูง ๆ ลูกจะได้มีความรู้มาก ๆ ใช้ปัญญาหากิน ไม่ต้องลำบากเหมือนพ่อแม่ต้องใช้แรงแลกเงินเพราะไม่มีความรู้”

“เรามีเงินไม่มาก รู้ก็รู้อยู่ แล้วจะให้ทำยังไง ฉันพยายามแล้วนะ” พ่อพูดเสียงดังและบ่นว่า “ฉันหาเงินกว่าจะได้มาก็แสนยาก นับวันค่าใช้จ่ายเรื่องเรียนของเจ้าแก้วก็ยิ่งสูงขึ้น แล้วยังน้อง ๆ มันอีก ฉันไม่มีปัญญาส่งมันเรียนแล้ว พอกันที”

“ถ้าไม่มีเงิน เราก็กู้ยืมเขามาใช้จ่ายก่อน แล้วค่อยผ่อนใช้คืน” แม่เสนอความคิด

“ใครเขาจะให้ยืม เธอทำได้ ก็ลองดู” พ่อเสียงอ่อนลง

“ฉันจะพยายาม เพื่อลูกจะได้เรียนสูง ๆ ฉันต้องทำได้” แม่พูดอย่างมั่นใจ

แก้วนอนใจเต็นแรงไม่รู้จะบรรยายความรู้สึกของตัวเอง ในขณะนั้นว่าอย่างไรดี ตั้งแต่จำความได้ แก้วไม่เคยเห็นพ่อแม่

เถียงกันเลย แก้วตกใจที่เป็นต้นเหตุให้พ่อกับแม่ต้องเถียงกัน แต่ แก้วก็ได้รู้ว่า แม่รักแก้วและน้อง ๆ มาก หากแก้วได้เรียนต่อ แก้วจะพยายามเรียนให้ดีที่สุด และเรียนให้จบระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นความหมายของคำว่า “เรียนสูง ๆ” ของแม่ เพื่อให้แม่สมหวัง และเพื่อตัวของแก้วเอง

เช้าวันรุ่งขึ้น แม่ไปหาอาแปะใจดีที่อยู่แถวหน้าวัด แม่เล่า ความจำเป็นให้ฟัง อาแปะออกปากให้แม่ยืมเงิน แม่ขอให้อาแปะ คิดดอกเบี้ย แต่ได้รับคำตอบที่ทำให้แม่ซึ่งใจ

“ไม่ต้องน้อ ดอกเบี้ยไม่ต้องให้ มีเงินเมื่อไหร่ ลื้อค่อยเอามาคืน”

แม่ขอขอบคุณอาแปะ และรับเงินไปจ่ายค่าเล่าเรียนของแก้ว และน้อง ๆ ได้ทันตามกำหนด

จากวันนั้นเป็นต้นมา แม่ต้องทำงานมากขึ้น แม่ใช้วิธีบอก ฝากลูกค้าเก่าให้ช่วยหาลูกค้าใหม่ให้แม่ ลูกค้าเก่าก็ใจดี บอกต่อ ๆ กันว่า แม่มีฝีมือดีซักผ้าสะอาด รีดเรียบ ค่าจ้างไม่แพง กำลังต้องการลูกค้าเพิ่มอีก ทำให้แม่ได้ลูกค้าอีกหลายคน แม่จะเหนื่อยแม่อีกก็ยิ้มอย่างมีความสุขที่ได้เงินมากขึ้น

แก้วทนดูแม่ลำบากไม่ไหว นอกจากช่วยทำงานบ้านแล้ว แก้วยังขอช่วยซักผ้าด้วย แต่แม่ห้ามแก้ว

“ไม่ต้องหอรอกแก้ว เรื่องซักผ้าเป็นเรื่องของผู้หญิง แก้วขยันท่องหนังสือดีกว่า”

แก้วพูดแย้งแม่ว่า “ผู้ชายก็ซักผ้าได้ครับ แก้วดูแม่ทำแล้ว

ไม่ยาก แก้วอยากช่วยแม่ งานจะได้เสร็จเร็ว เรื่องท่องหนังสือ แก้วท่องตอนเช้าจะจำได้มากกว่าครับ”

ในที่สุด แม่ก็ใจอ่อนให้แก้วช่วยซักผ้าตอนกลางคืน ส่วนตอนเช้า แก้วจะตื่นแต่เช้า ท่องหนังสือ ช่วยแม่ทำอาหารเช้า แล้วจึงอาบน้ำ แต่งตัว และไปโรงเรียน

แม่ปลื้มใจที่มีลูกขยัน ตั้งใจเรียน และช่วยงานต่าง ๆ ในบ้าน แม่มักคุยกับทุกคนว่า “ลูกของฉันขยัน เรียนเก่ง สอบได้ที่ดี ๆ ทั้งที่ต้องช่วยฉันทำงานทุกอย่าง ฉันจะส่งให้เรียนสูงๆ”

คนฟังจะยิ้มและพูดเล่นกับแก้ว บางคนถามว่า “แก้วเรียนเก่งอย่างนี้ โตขึ้นจะเป็นอะไร”

แก้วรีบตอบ “เป็นครูครับ แก้วอยากเป็นครู”

“ถ้าอย่างนั้น น่าจะเรียกแก้วว่า ครูแก้ว นะ”

แก้วไม่ตอบ ได้แต่ยิ้มอาย ๆ เหลือบมองแม่เห็นสายตาของแม่ มีแต่ความรักและชื่นชมลูก หน้าตาแม่ของแก้วอึมเิบ แลดูสดใส

ครอบครัวของแก้วมีความสุข พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น แก่ลูกเท่าเทียมกัน แม่ของแก้วอบรมสั่งสอนให้ลูก ๆ รักกัน ช่วยเหลือกัน มีอะไรก็แบ่งปันกัน และให้กระทำแต่ความดี แม่ของแก้วฉลาดมีวิธีสอนลูกได้แนบเนียน แม่ชอบยกเหตุการณ์จริงมาเป็นตัวอย่างให้ลูกเห็นข้อดี ข้อเสีย แก้วและน้อง ๆ ได้เรียนรู้จากเหตุการณ์จริง ทำให้จำได้ไม่ลืม ถ้าแม่ของแก้วเป็นครูเหมือนแก้ว แม่จะต้องได้รับการยกย่องว่าเป็นครูดีเด่นที่มีวิธีสอนที่ได้ผลดีอย่างแน่นอน

มีช่วงสำคัญของชีวิตอีกช่วงหนึ่งที่มีความหวังของแม่เรื่องให้ลูก ๆ เรียนสูง ๆ เกือบไม่เป็นผลสำเร็จ ตอนนั้น แก้วเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เย็นวันหนึ่ง เพื่อนของพ่อวิ่งหน้าตาตื่นมาบอกว่า

“แม่แล้ว รถยนต์ชนรถของพ่อเจ้าแก้วคว่ำกลางถนน แล้วหนีไป”

“แล้วพี่เขาอยู่ไหน” แม่ถามเสียงสั่น

“อยู่โรงพยาบาล คนแถวนั้นพาส่งโรงพยาบาลแล้ว รีบไปกันเถอะ ฉันจะพาไป” พุดจบเพื่อนของพ่อก็เดินบ้าง วิ่งบ้าง นำหน้าไป พ่อไปถึงโรงพยาบาล แก้วเห็นพ่อนอนบนเตียง หน้าววมเนื้อตัว มีบาดแผล และเขียวช้ำไปหมด หมอบอกว่าขาของพ่อหักจะต้องเข้าเฝือกและต้องอยู่โรงพยาบาลอีกหลายวัน พ่อลืมหูลืมตาแม่และพวกลูก ๆ แล้วก็หลับต่อ แม่พาพวกเรากลับบ้าน ทำทางแม่เป็นทุกข์ แต่แม่ก็ยังทำงานของแม่ตามปกติ แก้วช่วยแม่ซักผ้าทิ้งที่ใจลั่นไปหมด เสียงน้อง ๆ ถามแม่

“พ่อจะหายเจ็บไหมจ๊ะ”

“แล้วพ่อจะเดินได้อีกหรือเปล่า”

จริงสินะ แก้วก็อยากรู้ว่า พ่อจะเดินได้เหมือนเดิมหรือไม่ เพราะพ่อขาหัก แก้วหันไปมองแม่ รอฟังคำตอบจากแม่ แม่บอกว่า

“ต้องเดินได้สิลูก หมอต้องรักษาพ่อให้หายเจ็บได้แน่ ๆ แต่ก็คงอีกนานกว่าจะเดินได้เหมือนเดิม” แม่ตอบแล้วก็เงยไป แก้วแอบมองแม่ เห็นแม่มก้มหน้าซักผ้าไปเรื่อย ๆ

“แม่คิดอะไรอยู่นะ” แก้วนึกในใจ แก้วอยากถามแม่บ้างเหมือนกัน แต่ไม่กล้าทวงใจ

แม่พาแก้วและน้องไปเยี่ยมพ่อที่โรงพยาบาลทุกวัน แม่ต้องฟังอาแปะใจดีในเรื่องเงินอีกตามเคย เพราะค่าใช้จ่ายสำหรับพ่อเป็นรายจ่ายที่แม่ต้องจ่ายเพิ่มขึ้นอีก อาแปะให้ยืมเงินมาใช้ก่อน และมอบเงินส่วนหนึ่งช่วยเหลือครอบครัวของเรา

แม่ของแก้วต้องคิดหนักอยู่หลายวัน แม่หาหนทางที่จะทำให้รายได้เพิ่มมาก ๆ เพื่อจะได้พอดีกับรายจ่าย เพราะแม่ไม่ยอมรับกวนอาแปะบ่อย ๆ ในที่สุดแม่ก็บอกแก้วว่า

“แม่คิดจะขายของนะแก้ว กลางวันคนงานในร้านค้าแถววัดส่วนใหญ่จะออกมากินอาหารแถวบ้านเรา เขาคงจะกินขนมที่แม่จะขาย เราคงจะได้กำไรบ้าง

แก้วถามแม่ว่า “แม่จะเลิกซักผ้าแล้วหรือครับ”

“ไม่หรอกจ้ะ แม่จะขายของด้วย และรับซักผ้าด้วย”

“แม่ก็เหนื่อยแย่สิครับ”

“ไม่เป็นไร แม่ทนได้ ถ้าลูกตั้งใจเรียนให้ดีด้วยแล้ว แม่จะไม่เหนื่อยเลย”

คืนนั้น แก้วนึกขึ้นมาได้ว่าที่ตลาดใต้รุ่งฝ่งตรงข้ามวัด มีร้านขายก๋วยเตี๋ยวร้านหนึ่งติดป้าย “ต้องการเด็กล้างจาน” แก้วจะไปสมัครถ้าเขาจ้างแก้วล้างจาน แก้วจะได้เงินมาให้แม่ แม่คงอนุญาตให้แก้วทำงานนี้ เพราะเป็นงานสุจริต แก้วคิดเพลินจนหลับไป

วันรุ่งขึ้น กลับจากโรงเรียนแล้ว แก้วเข้าไปคุยกับแม่ถึงเรื่องที่ตั้งใจไว้

“แม่ครับ แก้วขออนุญาตไปรับจ้างล้างจาน ที่ร้านก๋วยเตี๋ยวในตลาดได้รึยัง นะครับ แก้วจะเอาเงินมาให้แม่เก็บไว้เป็นค่าเรียนหนังสือของแก้วและน้อง ๆ”

“อย่าทำเลยลูก แม่ขายของได้เงินเพิ่ม คงจะพอใช้ ถ้าแก้วไปทำงานตอนกลางคืน เลิกงานดึก ๆ แล้ว จะเสียการเรียนนะ แม่อยากให้คุณเรียนเก่ง และเรียนสูง ๆ” แม่พูดด้วยความตั้งใจของแม่

“แก้วทำได้ครับ” แก้วบอกแม่และรีบอธิบายต่อ

“เวลาแก้วเรียนหนังสือ เรื่องไหนที่ไม่เข้าใจ แก้วจะถามครูให้เข้าใจทุกครั้ง ไกล่สอบกก็ท่องบททวนอีกหน่อย รับรองแก้วสอบได้แน่ครับ”

แม่คัดค้านความคิดของแก้ว แต่แก้วพยายามอ้อนวอนจนในที่สุด แม่ใจอ่อนบอกแก้วว่า

“แม่จะให้แก้วลองทำงานสักพัก ถ้าผลการเรียนต่ำลง แม่จะไม่ให้แก้วไปทำงานอีกแน่นอน แก้วจะตกลงไหม” แก้วรีบรับคำ

แม่และแก้วเหนื่อยมากในตอนนั้น แต่รายได้จากการขายของของแม่ ค่าซักผ้าที่ได้รับและเงินที่แก้วได้จากการล้างจานที่ร้านก๋วยเตี๋ยว ช่วยให้ครอบครัวของแก้วไม่ลำบากในเรื่องการเงินเท่าใดนัก พ่อขาของพ่อหายเป็นปกติ พ่อก็ขับสามล้อเครื่องได้

ตามเดิม แม่คิดว่า ถ้าแม่ขายของมากขึ้นและงดรับซักผ้า แม่จะเหนื่อยน้อยลงแต่ได้เงินเพิ่ม นำมาใช้จ่ายเกี่ยวกับเรื่องเรียน ของลูก ๆ ได้อย่างสบายแม่ของแก้วเลยยึดอาชีพขายของตั้งแต่นั้นมา แก้วเองก็ไม่ต้องรับจ้างล้างจานอีก

แก้วมานะเรียนจนจบวิทยาลัยครู และสอบเข้ารับราชการ ครูได้ในปีที่เรียนจบ พ่อแม่ตื่นเต้นดีใจกับความสำเร็จของแก้ว โดยเฉพาะแม่จะดีใจเป็นพิเศษ เพราะความสำเร็จของแก้วคือ ความหวังและความตั้งใจของแม่ แม้ว่าแม่ของแก้วจะลำบากยากแค้น เพียงใด แม่ไม่เคยท้อถอย หรือละความพยายาม ที่จะทำ ทุกอย่างเพื่อให้ลูกมีโอกาสเรียนสูง ๆ ทั้งที่มองไม่เห็นหนทางเลยว่าจะสำเร็จได้อย่างไร แม่ของครูแก้วเป็นผู้ทำสิ่งที่ยากที่สุดให้สำเร็จ ได้ด้วยความพยายามและอดทน ดังสำนวนไทยเปรียบเทียบการ กระทำลักษณะนี้ไว้ว่า “ฝนทั่งให้เป็นเข็ม” แม่ของแก้วทำได้ ทำได้ จริง ๆ ครูแก้วรักแม่มาก

“แก้วเอ๊ย มากินข้าวได้แล้วลูก แม่ทำแกงส้มของโปรด ไว้ให้แนะ กำลังร้อน ๆ น่ากินเชียว” เสียงแม่เรียก ทำให้ครูแก้ว สะดุ้งรู้สึกตัว มัวแต่คิดเรื่องอดีตเพลินไปหน่อย ถึงบ้านเมื่อไร ไม่ทันรู้ตัว ครูแก้วรีบขานรับที่แม่เรียกและเดินยืมเข้าบ้านอย่าง มีความสุข

ถวัลย์ มาศจรัส

- เกิด** ๒๓ พฤษภาคม ๒๔๔๕ ที่ ต.ตานิม อ.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา
- การศึกษา** - พ.ม.ศษ.บ. (บริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช
- อดีต** - ครูดีเด่น อ.โคกสำโรง จ.ลพบุรี
- หัวหน้างานข่าวและฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- ปัจจุบัน** นักวิชาการวัฒนธรรม ๗ หัวหน้าฝ่ายศิลปวัฒนธรรม และผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
- ผลงาน** - หนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- รางวัลเรื่องสั้น จากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ เช่น เรื่อง กระตอมแสงตะวัน สิงโตเจ้าปัญญา
- รางวัลเรื่องสั้นจากวารสาร นิตยสาร และสถาบันการศึกษาหลายแห่ง
- เรื่องสั้นชื่อ โรงเรียนตายแล้ว ได้รับรางวัลชมเชย จากสถาบันภาษาไทย หัวข้อเรื่อง มือไม้พายเอาจินตนา

โรงเรียนตายแล้ว

ถวัลย์ มาตจรัส

“ปล่อยให้มันบ้าไปสักคน” ชิตพยักเพยิดไปที่ชาติซึ่งชอบอุปกรณ์การสอนกะเรือกะรำขึ้นบันไดโรงเรียนมา “ไม่รู้มันจะบ้าไปถึงไหน”

“คนมันก็บ้าไปคนละอย่างละว้า” เพื่อนครูที่ยืนข้าง ๆ เอ่ยบ้าง “บางคนบ้าเล่นนกเขา เข้าขึ้นมาก็ติดนิ้วเผาะ ๆ ส่งเสียง อือ... อือ...”

บางคนบ้าเล่นไก่ เข้าขึ้นมาก็ฝนขมิ้นทาไก่เสียตัวเหลืองเขียว แล้วเอาไป GRATADDET “เขาหัวเราะ

“เจ้าชาตินี้บ้าสอน” ชิตหัวเราะ “ดูสิชอบอุปกรณ์การสอนเหมือนคนบ้า”

“อย่างนี้เขาเรียกว่าบ้าดี” เพื่อนไม่ยอมเออออห่อหมก “บ้าเพื่อชาติบ้านเมือง”

“เพื่อชาติบ้านเมือง” ชิตทำเสียงเยาะหยัน “ครูกระจอก ๆ อย่างนี้น่ะนะ”

“ใช้สิ เขาว่าจะสร้างชาติต้องสร้างที่คนนี้แหละ”

“ไอ้เด็กขี้มูกมอมแมมในโรงเรียนเรานี้แหละ ที่จะเป็นกำลังของชาติ” เขาหัวเราะ “อยากบ้า...อยากบ้าเว้ยเจ้ากมล”

“แต่เจ้าชาติมันดีกว่าเรากี่แล้วกัน”

“ดียังไง” ชิตขัดขึ้น

“มันยังทำอุปกรณ์การสอน ไม่เหมือนเราสอนไถนาก็สอนบนกระดานดำ สอนน้ำเดือดกลายเป็นไอก็สอนบนกระดานดำ”

“นั่นเขาเรียกว่าผู้เชี่ยวชาญเว้ย” ชิตกระหยิ่ม “อย่างนี้แหละจะได้เป็นอาจารย์ 3 หลักสูตรมันอยู่ในสมองเว้ย”

ชาติชอบอุปกรณ์ผ่านมา

“จะเป็นครูดีเด่นรีไร” ชิตหักแล้วหัวเราะอีก ๆ “เพาะกิเลสเปล่า ๆ น้า”

ชาติได้แต่ยิ้มให้ เขาไม่รู้จะตอบคำถามเพื่อนครูได้อย่างไรว่า
เขาทำสิ่งเหล่านี้ด้วยใจของเขา เขามาจากสัจจะญาณความเป็น
ครูของเขา มิได้ทำเพื่อยากได้รางวัลอย่างใด

ครูหนุ่มเดินเลยไปยังห้องพักครู

“ดูมัน! ทักดี ๆ ทำเป็นหยิ่ง”

“ก็เอ็งทักกวน ๆ”

“กวนยังไง” ชิตยังมองตามหลังชาติที่กำลังก้าวเข้าห้องพัก
ครู “หักจากจิตใจนะเว้ย ไม่ได้ดัดจริตทัก”

“เอ็งก็เป็นเสียยังงี้”

“เป็นไง...ข้าเป็นไง”

“แกว่งตีนหาเลียน”

“อ้าว! ก็มันอยากได้ครูดีเด่นจริงไหมล่ะ”

“แกรู้ได้ไงว่าเขาอยากได้”

“ถ้าไม่อยากได้มันจะอดหลับ อดนอนทำไมเล่า”

“อ้าว”

“ไม่อ้าวไม่เอ้อละ พวกกิเลสหนาก็เป็นยังงี้”

เพื่อนครูหัวเราะ

“เอ็งทำอะไร”

“ข้าคนไม่มีกิลเลสอย่างเอ็งเว้ย” เพื่อนหัวเราะ “กินเหล้า
ทั้งคืน”

“ก็ขำมันลูกหลานกวีเอกของโลก”

“ใครวะ”

“เห็นไหม เห็นไหม” คราวนี้ซิดได้ที “แค่นี้เอ็งก็ 모르แล้ว”

“อ้าว! ไม่รู้จริง ๆ นะสิ ถึงได้ถาม”

“สุนทรภู่ไง... ยูเนสโกยกย่องให้เป็นกวีเอกของโลกเชียวนะ”

“เกี่ยวอะไรกับเอ็ง”

“เกี่ยวลี” ซิดคุยออกกรส “สุนทรภู่ได้ชื่อว่าเป็นกวีขี้เมาที่มี
คารมร้ายนักละ”

“ไม่เมาเหล้าแล้วแต่เรายังเมารัก

สุดจะหักห้ามจิตคิดโชน

ถึงเมาเหล้าเข้าสายก็หายไป

แต่เมาใจนี้ประจำทุกค่ำคืน”

“พูดแล้วเปรี้ยวปากวะ” ซิดทำท่าเซ็ดปากน่าขัน

“เอ็งจะบอกว่า เมาแล้วดีว้างั้นถอะ”

“เออสิ” ซิดตบไหล่เพื่อน พวกกวีต้องขี้เมาทั้งนั้นแหละ

“แล้วเอ็งเป็นกวีอะไร”

“กวีทำยรถบรรทุกโง่” เขาหัวเราะ “เมียหลวงสั่งถอย เมีย
น้อยสั่งลุย ฮ่า...ฮ่า”

ซิดหัวเราะ

ดอกนกยูงบานสะพรั่งอยู่ริมสนามกว้างรอบโรงเรียน นักเรียน
ตัวเล็ก ๆ เล่นกันเกเรียว

ชาติหนึ่งเปิดแผนการสอนสำหรับวันนี้ เขาเตรียมจัดอุปกรณ์
การสอนไว้เป็นชุด ๆ หนังสือ แผนการสอน คู่มือครูที่กรมวิชาการ
ส่งไปให้วางเป็นระเบียบอยู่ในตู้ ปกของมันยังใหม่เหมือนออกจาก
โรงพิมพ์มาหามา ๆ มีหน้าซ้ำตู้ที่ใส่หนังสือ แผนการสอน คู่มือ
การสอนนั้นยังใส่กุญแจดอกโตไว้อย่างแน่นหนาอีกต่างหาก น้อยนัก
ที่บนโต๊ะครู จะมีหนังสือหลักสูตร คู่มือครู หรือแผนการสอน

“เห็นรูปเล่มก็อยากจะทำแล้ว” เพื่อนครูบางคนเคยบอก
“หนาหยั่งกะอะไรดี”

“ทั้งเล่มหารูปไม่เจอเลย” อีกคนถอนหายใจเหนื่อยหน่าย
“หารูปแพะขึ้นมาลงบ้างก็ดีหรอก เติมสีสันชีวิต” เธอหัวเราะคิกคัก

ชาติสังเกตเห็นว่า พอมีหนังสือเล่มบาง ๆ ส่งมาให้ศึกษา
ก็มีเสียงต่อว่าอีก

“เล่มบางเป็นหนังสือสวดมนต์เชียว... ไม่เหมาะเป็นวิชาการ”

“อย่างนี้หายง่ายด้วย ทำอะไรไม่รู้จักคิดเปลืองงบประมาณ
เสียดายภาษีประชาชนเปล่า ๆ”

“พวกนักวิชาการห้องแอร์ก็อย่างนี้แหละ” หลายคนสนับสนุน

ชาติฟังแล้วถึงง ไม่รู้ว่าเพื่อน ๆ จะเอาอย่างไร หนังสือเล่ม
หนาก็ไม่อ่าน เล่มบางก็ยังไม่อ่านอีก

ในโรงเรียนมีเขากับครูอีกสองสามคนเท่านั้นที่เปิดหลักสูตร
แผนการสอนและทำอุปกรณ์อยู่ค่อนข้างบ่อย

“เสียเวลาอ่าน” คนที่ไม่เห็นด้วยคัดค้าน “ไอ้พวกนี้ชอบเอา
ความคิดคนเมืองมายัดใส่หัวคนบ้านนอก เด็กบ้านนอก”

“ใช่” อีกคนสนับสนุน “มันเป็นการรุกรานทางความคิด”

คงเป็นเพราะความคิดอย่างนี้กระมังที่ทำให้หนังสือหลักสูตร
แผนการสอน วางเป็นระเบียบอยู่ในตู้ที่มีกุญแจใส่หนาแน่น
แน่นหนาราวกับว่าหนังสือดังกล่าวคือความชั่วร้ายที่ต้องควบคุม
เข้มแข็งราวกับคนติดคุกก็ไม่ปาน

“นี่เว้ย...หนังสือน่าอ่านต้องเป็นอย่างนี้” ชิตแอบเอาหนังสือ
สุดยอดนางแบบให้เพื่อนๆ ดู พวกเขาหัวเราะอย่างสนุกสนาน

โรงเรียนเข้าแล้ว เด็ก ๆ เดินเป็นแถวย้ายไปตามชั้นเรียน
อย่างเป็นระเบียบ

“ครูครับ” เด็กชายโค้งคำนับชาติ

“สวัสดี สมพจน์” ชาติยิ้มเอื้ออาหารให้เด็กชาย “อยู่นั่นแหละ”
ชาติพยักหน้าไปยังอุปกรณ์การสอน

เด็กชายช่วยครูของเขาหอบอุปกรณ์การสอนไปด้วยใบหน้า
เบิกบาน พวกเขารักครูสมชาติที่มีสิ่งใหม่ ๆ มาเติมให้ชีวิตพวกเขา
อยู่เสมอ

“ไ้บ้านหอบฟาง” ชิตกระซิบกระซาบกับเพื่อน

“ขยันจังนะชาติ” ครูสาวคนหนึ่งกระซำ “คิด ๆ แล้วก็อัย
ชาติจัง”

ชาติยิ้ม

“อยู่ว่าง ๆ นะครับ” เขาตอบเบา ๆ

“ว่างเทรอ” ผ่องพรรณเลิกคิ้ว “เห็นแต่คุณทำงานตลอด
เวลา” เธอยิ้มขึ้นชม

“อ้าว” ครูสาวอีกคนเข้ามาสมทบ “พระเคยบอกว่า คนว่าง
คือคนไม่ว่าง คนไม่ว่างคือคนว่างไ้”

ผ่องพรรณมองหน้า ๆ

“งหรือไ้จะ” เธอหัวเราะเสียงใส “พระท่านเล่านิทานว่า มี
คนคนหนึ่งกวาดบ้านเสียสะอาดสะอ้าน คนผ่านไปทักว่า แหม!
ขยันจริงนะ กวาดบ้านเสียเตียนเชียว... เขาตอบว่าไ้รู้ไหม” เธอ
ขยัก

“ฮิ” ผ่องพรรณลั่นหน้า

“เขาตอบว่า อยู่ว่าง ๆ นะ ก็เลยทำ” ครูสาวหัวเราะ “แต่อีก
คนหนึ่งนะนั่งอยู่เฉย ๆ ปล่อยบ้านให้รัก...รัก คนผ่านไปทักว่า
ทำไมบ้านรักจังละ เขาตอบว่าไ้รู้ไหม” เธอมองหน้าเพื่อน

“ใครจะไปรู้เล่าจะ...ชยักอยู่นั้นแหละ”

เพื่อนสาวหัวเราะอีก

“เขาตอบว่า เหม! ไม่มีเวลาเลยนะครับ”

“ก็นั่งอยู่เฉย ๆ นี่นา”

“นั่นแหละ เขาถึงว่า คนว่างคือคนไม่ว่าง คนไม่ว่างคือคนว่างไง”

“อ้อ” เพื่อนสาวเข้าใจ “อย่างเรานี่เป็นคนไม่ว่าง แต่ชาตินี้คือคนว่าง” พวกเธอหัวเราะก่อนจะแยกไปตามชั้นเรียนต่าง ๆ

จิตเดินเนือย ๆ ไปที่ชั้นเรียน หลังจากเรียกชื่อนักเรียนแล้ว เขาก็ลุกขึ้นมาที่หน้าชั้น

“ไหนด ครูยืมหนังสือเล่มสิ” เขาหยิบหนังสือเรียนจากเด็ก ๆ แฉกหน้า

เขาจำไม่ได้ว่าเมื่อวานนี้สอนถึงไหน

“เอ!... เมื่อวานครูสอนถึงไหนนะ” เขาหันมาถามเด็ก ๆ

“หน่วยที่... ครับ”

“เออ... เออ... ขอบใจ” เขาใช้หนังสือเด็กนั้นแหละสอนเด็ก ๆ ในชั้น

ถ้าโรงเรียนเปรียบเสมือนโรงปั้นมนุษย์ ครูก็เปรียบเสมือนช่างปั้น ช่างปั้นในโรงเรียนก็มีมากมายหลากหลาย ครูก่อนปฐมวัยปั้นให้เด็กมีความพร้อมในเรื่องของอารมณ์ สติปัญญา ครู ป.1

ปั้นให้เรียนรู้คำเบื้องต้น ครุ ป.๒ ป.๓ ป.๔ ป.๕ ป.๖ รับช่วง
ปั้นต่อ ๆ กันไป ให้พวกเขาเป็นเด็กที่สังคมต้องการ

หากช่างปั้นมีความพิถีพิถันเหมือนกันหมดทุกคน เด็กที่ปั้น
ออกมาก็จะงดงามทั้งร่างกายและจิตใจ แต่ถ้าหากช่างปั้นคนใด
คนหนึ่งปั้นพอให้แล้ว ๆ ไป ความอัปลักษณ์ก็จะตามตัวเด็กไป
ตลอดชีวิต

ชาติมองเห็นปัญหานี้ เด็กที่เขาประจงปั้นแต่งมาอย่างดี พอ
พ้นอกของเขาไปแล้ว ความงามที่มีอยู่ได้ถูกทำลายไปที่ละน้อย ๆ
และพอพ้นรั้วโรงเรียนออกไป เด็กหลาย ๆ คนก็แห้ว ๆ วิน ๆ
เหมือนคนพิการ

เขาพยายามเสนอความคิดนี้ต่อที่ประชุม

“ผมอยากให้โรงเรียนเรามีโครงการผลิตสื่อการสอนกัน
ทุกชั้นทุกคนนะครับ” เขาเอ่ยขึ้น

“เด็ก ๆ จะได้เป็นคนที่มีคุณภาพในอนาคต”

คำว่าทุกชั้นทุกคน ทำให้ครูหลายคนอึดอัด ที่ประชุมเงียบ
กันไปสักครู่

“ผมว่าเป็นแนวคิดที่ดี ผมเป็นผู้บริหารก็อยากให้เกิดสิ่งนี้
เหมือนกัน” อาจารย์ใหญ่สนับสนุน “แต่เพื่อให้เข้ายุคประชาธิปไตย
ก็อยากฟังความคิดเห็นครูคนอื่น ๆ บ้าง...เชิญ”

ชิตมีสีหน้าเคร่งเครียด

“แนวคิดของสมชาตินะดี แต่ผมว่าเราต้องดูอะไรให้รอบคอบ”
เขาเอ่ยขึ้น “อย่าลืมนะครับ ครูอย่างเรานั้นมีโครงการอะไรมาให้
ทำสารพัด ทั้งสาธารณสุข มหาตไทย เกษตร ก็รุมมาที่เรา เวลา
นะครับ เวลาที่จะหายใจก็แทบไม่มีแล้ว” น้ำเสียงนั้นเข้มแข็ง

“... แค่อสอนให้ทันหลักสูตรกำหนด ก็แทบไม่มีเวลาอยู่แล้ว
ถ้าให้ไปทำสื่อการสอนอีก ก็ตายกันพอดี”

ครูคนอื่น ๆ เริ่มแตกเป็นสองกลุ่ม หลายคนเห็นด้วยกับ
ความคิดของชาติ แต่อีกหลายคนก็เห็นว่า ชิตพูดถูก

บรรยากาศในห้องประชุมเริ่มขุ่นเกลียวเขม็งยิ่งขึ้น

“อย่าลืมนะครับว่า ต่อให้เราทุ่มเทไปสักเท่าไร มันก็ไม่
ผลต่อชาติ ต่อสังคมหรอก” ชิตเริ่มเสียงดัง “เด็กจบ ป.๖ บ้านเรา
เรียนต่อที่เปอร์เซนต์ ก็ไม่เกิน ๒๐ เปอร์เซนต์ แล้วอีก ๘๐ เปอร์เซนต์
ไปไหน ก็จมหายไปกับท้องไร่ ท้องนา” เขากวาดสายตา มองหน้า
ครูทุกคน

“...คำถามก็คือ ในขณะที่พวกเราทุ่มเททำงานแทบเป็นแทบ
ตาย ถ้าคิดถึงกำไรขาดทุน แล้วมันคุ้มไหม... ไม่คุ้มหรอกครับ
เด็กเรียนต่อแค่ ๒๐ เปอร์เซนต์ เอาเวลาไปทำอย่างอื่นดีกว่า”
เขาสรุปท่ามกลางรอยยิ้มของหลายคน

“เอาอย่างนี้ดีกว่า” เพื่อนครูบางคนเสริม “ผมว่า คนเรามี
ความชำนาญไม่เหมือนกัน ครูบางคนมีอุปกรณ์ท่วมหัว แต่อสอน
เด็กไม่เอาไหนก็มี แต่บางคนไม่ต้องมีอุปกรณ์สักชิ้นก็สอนเด็กให้

ได้ดิบได้ดีได้ เพราะเขามีความชำนาญอยู่ในหัว ผมเห็นด้วยกับ
ครูชิตที่ว่าถึงเราท่วมเทไป แต่เปอร์เซนต์เด็กที่เรียนต่อต่ำก็เกิด
ความสูญเปล่าเปล่า ๆ เด็กพวกนี้มีหลักสูตรชีวิตของเขาอยู่แล้ว
ฟ้านั่นไง สอนเรื่องฤดูกาลให้เขา ดวงตะวันสอนเรื่องกลางวัน กลางคืน
การตามพ่อแม่ไปวัด สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย แม่น้ำ ทุ่งนา
ป่าเขา สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ นี่สิครับของแท้ ไม่
ต้องทำสื่อทำอุปกรณ์เป็นไอ้บ้าหอบฟาง สูญทั้งงบประมาณ สูญทั้ง
เวลา... ผมขอเสนอให้อยู่ในดุลยพินิจของครูแต่ละคนเถอะครับ”

ครูทุกคนฟังเขา คำพูดของชิตทำให้หลายคนเอนเอียง โดยเฉพาะคนที่ไม่อยากทำอุปกรณ์อยู่แล้ว

“โรงเรียนตายแล้ว” ซาติเปลอพูดออกมาเบา ๆ แต่หลายคน
ก็ได้ยิน

“คุณว่าอะไรวะ” ผ่องพรรณกระซิบถาม

“โรงเรียนตายแล้ว... ตายแล้วจริง ๆ คุณ” ซาติย้ำด้วย
ความรู้สึกปวดร้าว เขานึกเสียดายคนอย่างชิตและเพื่อนครูอีก
หลายคน นอกจากมือไม่พายแล้ว เขายังเอาตีนรำน้าเล่นเสียอีก

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณาตัดสินเรื่องสั้น

๑. นางกุสุมา รัชชมณี	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวตรีศิลป์ บุญขจร	กรรมการ
๓. นางประคอง เจริญจิตรกรรม	กรรมการ
๔. นางสาวรื่นฤทัย สัจจพันธ์	กรรมการ
๕. นายสมเกียรติ คู่ทวีกุล	กรรมการ
๖. นายธเนศ เวศร์ภาดา	กรรมการ
๗. นายวิเชเทพ ภาชาฤทธิ์	กรรมการ
๘. น.ท.หญิงสุมาลี วีระวงศ์	กรรมการ
๙. นายสรสิทธิ์ สุนทรเกศ	กรรมการ
๑๐. นายนิรันดร์ศักดิ์ บุญจันทร์	กรรมการ
๑๑. นายสุระ ดามาพงษ์	กรรมการ
๑๒. นางสาวพรทิพย์ หวังชนะ	กรรมการ
๑๓. นางสาวพรรณงาม แยมบุญเรือง	กรรมการ
๑๔. นางสาวสมพร จารุณัฐ	กรรมการ
๑๕. นางวัฒนา บุญเสนอ	กรรมการ
๑๖. นางสาวปริญญา ฤทธิ์เจริญ	กรรมการ
๑๗. นางบุษบา ประภาสพงศ์	กรรมการและเลขานุการ
๑๘. นายศรัณย์ จันทรวง	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

บรรณาธิการ

นางจารุดี ผลไธประการ
นางบุษบา ประภาสพงศ์

ผู้วาดภาพประกอบ

องค์การค้ำของครูสภา

ผู้จัดทำรูปเล่ม

องค์การค้ำของครูสภา

